

Masarykova univerzita
Filozofická fakulta
Ústav slavistiky

Překladařství ruského jazyka

Bc. Šárka Prudká

**Р. В. Манекин: Украина и Россия.
Что делать?
(komentovaný překlad publicistického textu)**

Magisterská diplomová práce

Vedoucí práce: doc. PhDr. Jiří Gazda, CSc.

2015

*Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala
samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.*

.....

Bc. Šárka Prudká

*Zde bych chtěla poděkovat vedoucímu mé
diplomové práce, doc. PhDr. Jiřímu Gazdovi, CSc.,
za užitečné rady a připomínky a vstřícný přístup.*

OBSAH

ÚVOD.....	5
1. TEORETICKÁ ČÁST	7
1.1 Rusko a Ukrajina.....	7
1.1.1 Stručný nástin historie Ruska a Ukrajiny.....	7
1.1.2 Současný rusko-ukrajinský konflikt	8
1.2 Osobnost R. V. Maněkina	12
1.3 Publicistický styl	17
1.3.1 Rysy publicistického stylu.....	18
1.3.2 Útvary publicistického stylu	20
1.4 Překladové transformace	22
1.5 Reálie a jejich překlad do jiných jazyků.....	25
1.6 Překlad vlastních jmen	28
2. PRAKTICKÁ ČÁST.....	29
2.1 Překlad publicistického textu	29
2.2 Vybrané překladatelské problémy	59
2.2.1 Slovesné kondenzátory – přechodníky, přídavná jména slovesná, infinitiv	59
2.2.2 Inverzní slovosled	64
2.2.3 Neologizmy, slova cizího původu	66
2.2.4 Vlastní jména a místní názvy (antroponyma a toponyma).....	67
2.2.5 Obrazná pojmenování.....	68
2.2.6 Změna slovního druhu či větného členu	69
2.2.7 Ostatní překladatelské problémy	71
ZÁVĚR.....	72
РЕЗЮМЕ.....	76
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	80

ÚVOD

Pro magisterskou diplomovou práci, jejímž tématem je komentovaný překlad publicistického textu, byla vybrána část publicistického článku ruský pišícího politologa, Romana Vladimiroviče Maněkina, který nese název *Украина и Россия. Что делать?* (Ukrajina a Rusko. Co s tím?). Autor textu v něm analyzuje současnou rusko-ukrajinskou krizi a také se snaží hledat cesty k jejímu řešení. Tento článek byl zveřejněn na internetových stránkách elektronického časopisu *ЕВРАЗИЙСКИЙ ВЕСТНИК*.¹ Na tomto portálu se můžeme seznámit nejen s historií, ale i se současností Eurasie.

R. V. Maněkin podrobuje historii i současnost rusko-ukrajinských vztahů podrobné analýze a právě to je důvod, proč byl tento článek vybrán do naší diplomové práce. Jiné články takové kvality zdaleka nedosahují.

Současný konflikt rozdělil obyvatele Ukrajiny na dva tábory: na proevropskou západní část země, osídlenou převážně etnickými Ukrajinci, a proruský orientovanou východní část země s převahou ruského obyvatelstva. S těmito proruskými tendencemi souhlasí právě i Maněkin, který se narodil na Ukrajině, avšak v současnosti má ruské občanství.

Téma rusko-ukrajinských vztahů je již delší dobu velmi aktuální, proto se mu věnuje jedna z kapitol naší diplomové práce.

Celou práci tvoří dvě hlavní části: teoretická a praktická. Teoretická část je rozdělena na dalších šest kapitol. V první kapitole se zabýváme, jak již bylo řečeno, rusko-ukrajinskými vztahy. Druhá kapitola je věnována autorovi článku Romanu Vladimiroviči Maněkinovi, jeho životu a dílu. Ve třetí kapitole vymezujeme samotný publicistický styl. Tato kapitola je rozdělena na další dvě podkapitoly, přičemž jedna z nich se zabývá rysy publicistického stylu a ta druhá jeho útvary. Následující čtvrtá kapitola pojednává o překladových transformacích. V předposlední páté kapitole se zabýváme překladem reálií a v poslední šesté kapitole překladem vlastních jmen.

Praktická část se skládá ze samotného překladu publicistického článku, což je stěžejní část celé diplomové práce, a poté z kapitoly, ve které se zabýváme vybranými překladatelskými problémy, se kterými jsme se při překládání textu setkali.

---

¹ *Украина и Россия. Что делать? Манекин Р.В. политолог* [online]. [cit. 10. 12. 2014]. Dostupné z <<http://schelkovo.tv/bzarub-st3-7.html>>.

Originál překládaného textu je také obsažen v praktické části, přičemž se kvůli větší přehlednosti po odstavcích střídá s českým překladem.

Diplomovou práci zakončuje závěr, který obsahuje získané poznatky a postřehy z celé práce. Poté následuje rusky psané resumé a seznam použité literatury.

1. TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Rusko a Ukrajina

1.1.1 Stručný nástin historie Ruska a Ukrajiny

Rusko a Ukrajina mají společnou ranou historii. Kyjevská Rus je kolébkou východoslovanské pravoslavné civilizace a také historickým předchůdcem obou zemí. Roku 882 dobyl kníže Oleg, který byl skandinávského původu, město Kyjev a položil základy státního útvaru zvaného Kyjevská Rus.

Kyjevská Rus obchodovala s Byzancí a odtud převzal kníže Vladimír křesťanství. Kyjevská Rus začala postupně upadat a rozdělila se na menší knížectví, která nebyla schopna odolat náporu mongolských kmenů a nakonec skončila pod nadvládou Zlaté hordy. Poté se cesty obou národů začaly rozcházet. Severovýchodní Rus se zformovala do mocného Moskevského knížectví, které se postupně vymanilo z nadvlády Zlaté hordy. Jihozápadní Rus byla připojena k Polsko-litevské unii. V roce 1648 proběhlo kozácké povstání pod vedením Bohdana Chmelnického, který se v boji proti Polsko-litevské unii odevzdal pod ochranu ruského cara. Roku 1654 byla svolána Perejaslavská rada a po ní se Ukrajina postupně sjednocovala s Ruským impériem. Tento proces byl završen v 18. století, kdy bylo rozděleno Polsko, a byla rozpuštěna Záporožská Seč. Na konci první světové války pod tlakem Němců, kteří okupovali Ukrajinu, Bolševici podepsali mírovou smlouvu, ve které souhlasili se ztrátou velkého území včetně Ukrajiny. Byly vytvořeny hranice, které však nikdy jako by neexistovaly, stejně jako hranice mezi národy.²

V roce 1922 se Ukrajina a Rusko staly zakladateli Svazu sovětských socialistických republik, který se rozpadl v roce 1991, poté, co nejvyšší představitelé Běloruska, Ruska a Ukrajiny podepsali tzv. Bělověžskou dohodu a vzniklo Společenství nezávislých států.³

---

² *Російсько-українські відносини* [online]. [cit. 20. 2. 2015]. Dostupné z <<https://ru.wikipedia.org/wiki>>.

³ *Stručná historie Ukrajiny v datech* [online]. © 2015 [cit. 20. 2. 2015]. Dostupné z <<http://www.ukrajinci.cz/cs/ukrajina/detail/strucna-historie-ukrajiny-vadatech/>>.

1.1.2 Současný rusko-ukrajinský konflikt

Po rozpadu SSSR došlo k jistým sporům mezi oběma státy, a to o příslušnost Krymského poloostrova a města Sevastopol společně s černomořskou flotilou, která se nachází v jeho přístavu. O rozdělení černomořské flotily se země dohodly v roce 1997. Dohoda obsahovala úmluvu, že ruská Černomořská flotila může setrvat v Sevastopolu až do roku 2042 a bude mít možnost prodloužit pronájem o dalších pět let.⁴

Situace ohledně Krymského poloostrova byla vyřešena v referendu 16. března roku 2014. S připojením k Ruské federaci souhlasilo 96,8 % hlasujících. Od 21. března Republiku Krym a Federální město Sevastopol neovládá Ukrajina a je považována za součást Ruské federace.

To, že byl Krym přijat do Ruské federace, mělo vliv na to, že byla přerušena platnost rusko-ukrajinských dohod z roku 1997 a 2010. Dolní komora parlamentu RF toto vypovězení dohod podpořila plným počtem hlasů v březnu 2014.⁵

Ukrajina je také závislá na dodávkách zemního plynu z Ruska, které Rusko několikrát přiškrtilo nebo přerušilo. Tento problém se dotýká i Evropy, protože ruský plyn a ropa sem proudí právě přes Ukrajinu.

V roce 2004 na post prezidenta republiky kandidoval Viktor Juščenko. V reakci na druhé kolo prezidentských voleb, ve kterém vyhrál Viktor Janukovyč, proběhla v Kyjevě tzv. Oranžová revoluce. Výsledky voleb byly zpochybněny a bylo vyhlášeno nové druhé kolo voleb a v něm zvítězil a poté se stal prezidentem Viktor Juščenko, který byl zastáncem vstupu do NATO a byl otevřenější vůči Evropě. V domácí politice však nebyl příliš úspěšný a rychle ztrácel na popularitě. Ve volbách v roce 2010 skončil až na pátém místě a následně uvolnil svoje místo Viktoru Janukovyčovi. Na druhém místě za Janukovyčem skončila Julija Volodymyrivna Tymošenková, tehdejší předsedkyně vlády Ukrajiny.⁶

První velké demonstrace na Ukrajině začaly probíhat v listopadu roku 2013, kdy Vláda oznámila pozastavení procesu přibližování k Evropské unii. Viktor Janukovyč na summitu EU v litevském Vilniusu odmítl podepsat asociační smlouvu

---

⁴ *Krym* [online]. © 2003–2015 [cit. 6. 3. 2015]. Dostupné z <<http://tema.novinky.cz/krym>>.

⁵ *Moskva ruší dohody s Ukrajinou o černomořské flotile a Sevastopolu* [online]. [cit. 6. 3. 2015]. Dostupné z <http://zpravy.idnes.cz/rusko-vypovedelo-dohodu-s-ukrajinou-o-flotile-v-sevastopolu-pt0-/zahranicni.aspx?c=A140331_155014_zahranicni_ert>.

⁶ *Ющенко, Виктор, Бывший президент Украины* [online]. [cit. 9. 3. 2015]. Dostupné z <<http://lenta.ru/lib/14159874/>>.

s Evropskou unií. Obsahem asociační smlouvy bylo jak politické přidružení, tak dohoda o volném obchodu (DCFTA). Portál Evropského parlamentu uveřejnil, co je součástí této asociační dohody.

„Dohoda zahrnuje jak politické přidružení, tak volný obchod. Politická ustanovení přibližují Ukrajinu k EU – otevírají nové možnosti pro politický dialog a stanovují základní pravidla spolupráce v oblastech jako je energetika, doprava, či vzdělávání. Na základě dohody se Ukrajina zavazuje přijmout reformy a dodržovat demokratické zásady, lidská práva a zásady právního státu.

*Dohoda dále umožňuje větší pohyb pracovníků, stanovuje cíle pro zavedení bezvízového styku a sladění regulačních systémů obou stran pomocí podrobných harmonogramů, na jejichž základě se Ukrajina zavazuje provádět části unijní legislativy (tzv. *acquis*) do svých vnitrostátních předpisů a uvádět je v účinnost.*

Prohloubená a komplexní dohoda o volném obchodu výrazným způsobem integruje trhy EU a Ukrajiny pomocí zrušení dovozních cel a zákazu dalších omezení obchodu, avšak s určitými omezeními a přechodnými obdobími v „citlivých“ oblastech, jakou je například obchod se zemědělskými produkty. Na základě dohody dojde také k částečné integraci trhů veřejných zakázek.“⁷

První demonstrace proběhla v Kyjevě na náměstí Nezávislosti, tzv. Majdanu, které je mimo jiné spojené právě i s Oranžovou revolucí. Demonstrace se poté rozšířily i do jiných měst, především do západních proevropských center. Tím pádem se Ukrajina rozdělila na dvě části, většina obyvatel východní Ukrajiny podporovala Janukovyče a s ním i integraci s Ruskem, zatímco západní obyvatelé mají blíže k Evropě a Evropské unii. Tato proevropská opozice se snažila nejen přimět Janukovyče, aby podepsal asociační dohodu s EU, ale také požadovala změnu ústavy (aby parlament dostal více pravomocí na úkor prezidenta). Žádala také Janukovyčovu demisi a vyhlášení předčasných prezidentských a parlamentních voleb. Tyto demonstrace došly tak daleko, že byly povolány ozbrojené složky a při tomto krveprolití zemřelo asi sto lidí nejen z řad protestantů, ale i nezúčastněných civilistů a policistů. Série těchto demonstrací se nazývá Euromajdan.⁸

---

⁷ Evropský parlament ratifikoval asociační dohodu mezi EU a Ukrajinou [online]. 16. 9. 2014 [cit. 4. 3. 2015]. Dostupné z <<http://www.europarl.europa.eu/news/cs/news-room/content/20140915IPR62504/html/Evropsk%C3%BD-parlament-ratifikoval-asocia%C4%8Dn%C3%AD-dohodu-mezi-EU-a-Ukrajinou>>.

⁸ OTÁZKY A ODPOVĚDI: Proč se Ukrajinci začali zabíjet a co na to Putin [online]. 20. 2. 2014 [cit. 5. 3. 2015]. Dostupné z <http://zpravy.idnes.cz/co-se-deje-na-ukrajine-otazky-a-odpovedi-d99-/zahranicni.aspx?c=A140220_2036229_zahranicni_kma>.

21. února 2014 Viktor Janukovyč pod nátlakem podepsal společně s ministry zahraničních věcí Polska, Německa a Francie a zástupcem prezidenta Ruské federace dohodu o vyřešení krize. Podle této dohody by se mělo kromě jiného ukončit veškeré násilí a také by měly být vyhlášeny nové prezidentské volby.⁹

22. února 2014 byl prezident Janukovyč parlamentem sesazen, i když v rozporu se zákony, z funkce prezidenta. Jeho pravomoci převzal týž den předseda parlamentu Oleksandr Turčynov. Od svého sesazení Janukovyč pobývá v exilu v Rusku. Prezident Ruské federace Vladimir Putin přiznal, že ruské bezpečnostní složky pomáhaly Janukovyčovi dostat se z Ukrajiny do Ruska. Zároveň prozradil, jak probíhaly přípravy začlenění Krymu do Ruska.¹⁰

Jako pokračování této ukrajinské krize probíhají zejména na jihovýchodní Ukrajině proruské nepokoje. Nejprve probíhaly pod názvem Antimajdan jako reakce na Euromajdan a po sesazení Janukovyče tyto nepokoje zesílily. Ruská menšina požaduje zlepšení svých práv, někteří dokonce požadují odtržení od Ukrajiny.

V dubnu byla vyhlášena Doněcká lidová republika a poté i Luganská lidová republika. Tyto dvě republiky v květnu podepsaly dohodu o spojení a vytvoření státního útvaru Novorusko. Poté došlo k ozbrojeným střetům mezi Ukrajinskou armádou a separatisty.

Dále se konaly demonstrace v Charkově (Charkovská lidová republika byla vyhlášena 7. dubna 2014.), v Oděse (Oděská lidová republika byla vyhlášena separatisty 16. dubna 2014.), Luhansku, Doněcku, Slavjansku, Mariupoli, Jenakijeve a také v Krematorsku.¹¹

Vladimir Putin až 15. března 2015 potvrdil, že loni na jaře použil speciální jednotky vojenské rozvědky a také námořní pěchoty k okupaci ukrajinského poloostrova Krym. Vše bylo pod záminkou ochránit ruské objekty. Tuto informaci prohlásil v dokumentu ruské televize Россия 1 Крым. Путь на родину.¹²

---

⁹ *Оппозиция и Янукович подписали соглашение* [online]. 21. 2. 2014 [cit. 9. 3. 2015]. Dostupné z <<http://korrespondent.net/ukraine/politics/3309285-oppozytsiya-y-yanukovich-podpysaly-sohlashenye-polnyi-tekst>>.

¹⁰ *Putin potvrdil řisi Janukovyč'a přípravy na anexi Krymu* [online]. 9. 3. 2015 [cit. 9. 3. 2015]. Dostupné z <http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/rusko-a-okoli/putin-priznal-misi-janukovic-a-pripravy-na-anexi-krymu_335682.html#.VP2boHyG-Kg>.

¹¹ *Ruští separatisté v Doněcku a Charkově vyhlásili nezávislost na Ukrajině* [online]. 7. 4. 2014 [cit. 9. 3. 2015]. Dostupné z <http://zpravy.idnes.cz/okupace-vladnich-budov-na-ukrajine-d5y-/zahranicni.aspx?c=A140407_093048_zahranicni_mlb>.

¹² *Крым. Путь на родину* [online]. © 2015 [cit. 16. 3. 2015]. Dostupné z <http://russia.tv/brand/show/brand_id/59195>.

V současné době je ukrajinským prezidentem Petro Porošenko, který 25. května 2014 zvítězil v prezidentských volbách a stal se tak pátým ukrajinským prezidentem. Porošenko společně s německou kancléřkou Angelou Merkelovou a ruským prezidentem Vladimírem Putinem v Minsku vyjednali a vyhlásili příměří. Mír vešel v platnost 15. února 2015. Ukrajinská armáda a proruští separatisté si od té doby vyměnili zajatce a separatisté ukončili odsun těžkých zbraní.¹³

---

¹³ «*Это была не самая лучшая ночь в моей жизни*» [online]. 11. 2. 2015 [cit. 9. 3. 2015]. Dostupné z <http://www.gazeta.ru/politics/2015/02/11_a_6408829.shtml>.

1.2 Osobnost R. V. Maněkina

Autor článku *Украина и Россия. Что делать?*, Roman Vladimirovič Maněkin, není zřejmě v České republice a mezi jejími občany známý. Dokazuje to především to, že v českých zdrojích jsme o něm nenašli žádné informace a jeho jméno jako by neexistovalo. Čerpali jsme tedy především z ruských internetových stránek.

R. V. Maněkin je ukrajinský politolog a rozhlasový moderátor. Narodil se v roce 1965 ve městě Makejevka v Doněcké oblasti. V letech 1982–1989 studoval na fakultě historie Doněcké státní univerzity, kde promoval s vyznamenáním. Na stejné univerzitě, avšak na katedře pedagogiky byla docentkou jeho matka Nela Michajlovna Maněkinová. Jeho otec Vladimir Ivanovič Maněkin byl právník a učil na sportovní škole a jeho sestra Natalja Vladimirovna Urbantajtisová přednáší chemii a biologii na střední škole.¹⁴

V letech 1983–1985 sloužil v sovětské armádě v Bělorusku, kde velel tanku T-72. V roce 1989 společně s Vitalijem Zablockým, Dmitrijem Kornilovem, Igorem Todorovem a dalšími zřídil Doněcký odbor Sovětské asociace mladých historiků a stal se zároveň jeho tajemníkem. V témže roce se stal zástupcem šéfredaktora časopisu *Клио* a také zástupcem šéfredaktora almanachu *Анналы*. Zároveň kandidoval do Doněcké oblastní Rady národních poslanců. V letech 1989–1994 byl aspirantem sektoru historicko-teoretických problémů na Institutu všeobecné historie Akademie nauk SSSR a v letech 1990–1994 byl aspirantem katedry filozofie a metodologie vědy na Moskevské státní univerzitě M. V. Lomonosova. V roce 1992 se stal finančním ředitelem společnosti *Фининвест-14* a v roce 1998 obchodním ředitelem společnosti *Юник-АУДИТ*. V roce 2000 se stal vyšším vědeckým pracovníkem a vedoucím odboru Ukrajiny, Moldávie a Podněstří ve Společenství nezávislých států. V letech 2000–2005 působil jako politický komentátor a moderoval rádiový pořad *На перекрестке мнений* na stanici *Народное радио*. V roce 2003 vyučoval informatiku na střední škole v Moskvě a zároveň opět působil na Moskevské státní univerzitě, a to na katedře historie jižních a západních Slovanů. V letech 2003–2004 společně s dalšími autory přispíval svými interview na portál *km.ru*. V roce 2004 se stal zástupcem hlavního redaktora časopisu *Московский бухгалтер* a také redaktorem politické rubriky v časopise *Час України*, jehož šéfredaktorem byl Maxim Ševčenko.

---

¹⁴ *Роман Владимирович Манекин* [online]. [cit. 20. 2. 2015]. Dostupné z <<http://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/1126509>>.

Od roku 2000 Maněkin působí jako vedoucí tiskového oddělení Doněcké oblastní statní správy a předseda výkonného výboru Doněckého zastupitelstva v Moskvě. Dále působí jako politický komentátor v rádiu, jako zahraniční dopisovatel Ministerstva zahraničních věcí RF a spolupracuje s řadou novin a časopisů. Účastní se parlamentních projednávání Státní dumy RF, také mezinárodních vědeckých kongresů a konferencí, spisovatelských fór a mezinárodních investičních fór. Je laureátem první literární soutěže Нет цензуре! a také členem Svazu žurnalistů RF a Mezinárodního svazu spisovatelů RF.¹⁵

R. V. Maněkin se zabývá vědeckou a novinářskou činností a také učitelstvím. Je autorem 550 publicistických a analytických statí, črt, reportáží, fejetonů a referátů, které vyšly nejen v Rusku a Ukrajině, ale i v Polsku, Americe a jiných zemích. Je také autorem mnohých publikací o Donbasu a o vztazích Ruska a Ukrajiny, dále učebnic, učebních pomůcek, bibliografických rejstříků dějin filozofie a monografií na téma historie a politiky. Zároveň je autorem časopisu Ирпа, který byl vydáván v letech 1991–2005 Jurijem Chalčinem. Práce Romana Vladimiroviče Maněkina jsou publikovány nejen ve sbornících referátů, akademických pracích, ve fondech veřejných a elektronických knihoven, ale také na stránkách ruské diaspory, či Společenství nezávislých států.¹⁶

V ruském internetovém prostředí lze najít poměrně značné množství textů, ve kterých Maněkin vystupuje jako poradce vlády samozvané Doněcké lidové republiky. Situace po vyhlášení odvodu ozbrojených sil je zde stále složitá, představitelé DLR požadují rozšíření území. Portál gazeta.ru publikoval Maněkinův komentář k dané situaci:

«ДНР не может существовать на 31,1% территории бывшей Донецкой области, производственные цепочки разрушены, мы не сможем, что называется, «подняться с колен» и наладить экономику».

«Это — объективная реальность. И каждый ополченец это прекрасно осознает. Тем более что мы же побеждаем. И каждый новый «Минск» фактически замораживает очередное наше наступление. Условия минского соглашения, как озвучивалось официально, будут, конечно, соблюдаться ДНР и ЛНР (об отводе тяжелой техники УВС я пока не слышал). Но по пунктам. Не

---

¹⁵ Манекин Роман Владимирович — политолог, культуролог, ведущий радиопереда. [online].

28. 8. 2011 [cit. 20. 2. 2015]. Dostupné

z <http://enakievets.info/publ/donbass_ehto_my/znamenitye_zemljaki/manekin_roman_vladimirovich_politolog_kulturolog_vedushhij_radioperedach/21-1-0-943>.

¹⁶ Роман Владимирович Манекин [online]. [cit. 20. 2. 2015]. Dostupné

z <<http://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/1126509>>.

спеша. Каждый день существования ЛДНР — гвоздь в гроб украинской государственности. И мы это понимаем прекрасно. Вопрос только в том, чтобы хватило сил. Если не хватит сил, сорвемся в наступление», — говорит Манекин.»¹⁷

V jednom ze článků na portálu ЮЖНЫЙ ФЕДЕРАЛЬНЫЙ upozorňuje na nedostatek pohonných hmot právě v DLR.

«В ДНР завтра уже не будет топлива на автозаправках, сообщает консультант правительства ДНР Роман Манекин. Нынче за литр 95-го автолюбитель самопровозглашенной ДНР отдаст 33,5 грн, что на 10 грн дороже вчерашнего. Кроме того, сообщается, что на границе с Россией сегодня задержали 15 бензовозов, а это напрямую означает, что бензина завтра в республике уже точно не будет, — сообщил Манекин.»¹⁸

R. V. Maněkin obvinil Jevgenije Fajnického, ministra paliv a energetiky DLR, z neuskutečnění určitých kroků, které by zabezpečily dodávky energie do DLR. Ten byl posléze zadržen.¹⁹

Podle recenze článku R. V. Maněkina *Что делать?* na internetové stránce <http://www.manekin.narod.ru/>,²⁰ bohužel bez jmen autorů (jako autor je nadepsán Fond regionálních výzkumů), Maněkin vytvořil hlubokou odbornou analýzu o situaci na Ukrajině a rusko-ukrajinských vztazích. Také pokládá za důležité, aby Rusko posílilo proruskou orientaci na Ukrajině a ve společnosti. Avšak podle autorů recenze otázka položená autorem již v názvu práce "Что делать?" zůstala nezodpovězená. Názor R. V. Maněkina, že tyto problémy mohou být vyřešeny jedině na oficiální státní úrovni – státní moci RF, vyvrací fakt, že se v posledním desetiletí na úrovni oficiálních vztahů mezi Moskvou a Kyjevem tento problém postupně „zametl pod koberec“ a prakticky všechny uzavřené dohody byly buď ignorovány, nebo upraveny a zbaveny prvotního smyslu. Proto by podle autorů recenze perspektivnějším hledáním odpovědi na danou otázku bylo, kdyby si Rusko uvědomilo priority a strategické cíle vnitřní i zahraniční politiky, a tudíž zabezpečit splnění geopolitických zájmů.

---

¹⁷ «Если сил не хватит, сорвемся в наступление» [online]. 27. 2. 2015 [cit. 4. 3. 2015]. Dostupné z <http://www.gazeta.ru/politics/2015/02/26_a_6427853.shtml>.

¹⁸ Украина последние новости от ополчения Новороссии сейчас: Дебальцево, Донецк, Мариуполь, АЭРОПОРТ, Широкино – ПЕРЕМИРИЕ; сводка по ДНР и ЛНР – карта боевых действий [online]. 27. 2. 2015 [cit. 4. 3. 2015]. Dostupné z <<http://www.uf.ru/News/u345/2015/02/27/704809>>.

¹⁹ Задержан министр топлива и энергетики ДНР Евгений Файницкий [online]. 26. 2. 2015 [cit. 4. 3. 2015]. Dostupné z <<http://www.business-gazeta.ru/article/126672/>>.

²⁰ Некоторые размышления по поводу работы Р.В. Манекина Украина и Россия. Что делать? [online]. [cit. 4. 3. 2015]. Dostupné z <<http://www.manekin.narod.ru/rc/zluka0.htm>>.

Maněkin se sice narodil na Ukrajině, ale od roku 2004 má ruské občanství. Za svoji domovinu však stále považuje Doněckou oblast. To je důkazem toho, jak sám tvrdí, že má rád oba národy, jak ukrajinský, tak ruský.²¹ Ve své analýze nicméně tu skrytě, tu otevřeně hájí ruské zájmy. Důvodem pro spojenectví Ukrajiny a Ruska je pro něj v první řadě to, že tyto státy mají společnou historii a jeden bez druhého nemají historické odůvodnění a jakoby neexistovaly. Také poznamenává, že spojenectví Ukrajiny a Ruska má obrovský geopolitický význam, protože znamená přístup Ruska k Černému moři, na Balkán, k Černomořským průlivům, na Blízký východ a celkově do Asie. Obnova spojenectví Ukrajiny a Ruska zajistí posílení pozic RF ve Středomoří, ve střední Evropě včetně kontaktů především s Německem, s východoevropskými státy a poté s Anglií, Francií a skandinávskými zeměmi. Geografická poloha je důležitá především pro ekonomiku, protože z poloviny ovlivňuje její vyspělost. Zároveň se i spolupráce s ukrajinskými podniky může stát dalším faktorem pro rozvoj ekonomiky jak Ruska, tak i Ukrajiny. Další výhodou spojenectví těchto států je, že Rusko a Ukrajina by společně mohly efektivněji čelit hrozbě islámu.

Seznam publicistických a žurnalistických prací R. V. Maněkina

Публицистика

- 2000 — Р. В. Манекин: Россия — Донбасс. Перспективы развития отношений.
- 2000 — Р. В. Манекин: Власть, группы влияния и кланы.
- 2001 — Р. В. Манекин: Украина а vol d'oiseau. Российский «Кто есть Кто?», Москва, «Роспечать», ПИ № 47657.
- 2001 — Р. В. Манекин: Не надо обольщаться: украинская политическая элита своего не отдаст.
- 2001 — Р. В. Манекин, Д. В. Корнилов: Збигнев Бжезинский: Who Is Who?
- 2001 — Р. В. Манекин: Три мифа украинской пропаганды.
- 2001 — Донецкий клан в современной истории России и Украины. Люди, силы, конкуренты. «Кадровая политика», № 1, Москва, Минпечать, ПИ № 77-3204.
- 2002 — Р. В. Манекин, И. А. Гужва: Ещё одна Россия. «Европа». Журнал Польского института международных дел, т.2 № 4 (5), Варшава. ISSN 1643-0360.

---

²¹ Манекин, Роман Владимирович: Архив материалов, документов, публикаций [online]. © 2000–2012. [cit. 16. 4. 2015]. Dostupné z <<http://rvmanekin.ru/>>.

2003 — И. А. Гужва, Р. В. Манекин: Украинская элита: ЕС или Россия — историческая альтернатива.

2003 — Р. В. Манекин: Геополитический приоритет. «Родомысл», № 1, Москва, — ПИ в «Минпечати» № 77-14189

2003 — Р. В. Манекин: Выборы в России завершились. Что дальше? «Схид», № 2, Донецк, март-апрель — КВ № 2729

2005 (1999), 1 марта — Путешествие в страну негодяев. Хроника распада. «Донецкий каменноугольный бассейн», Донецк.

2008, март — Р. В. Манекин: Сказание о филистере. Политическая повседневность современной Украины.

2008, июль — Р. В. Манекин: Неотвратимые обьятия памяти. Извечное стремление России на Запад обретает в XXI веке мессианский смысл.

2009, июнь — Р. В. Манекин: Постижение Гоголя. Гоголь Всероссийский.

Журналистика

2000, 18 декабря — Р. В. Манекин: Кто подставил президента Украины?

2000, 27 декабря — Р. В. Манекин: Украина и Россия: в зоне отчуждения.

2001, 23 января — Д. В. Корнилов, Р. В. Манекин: Украина в системе международных отношений.

2001, 6 апреля — Р. В. Манекин: Украинский национализм как форма «ложного сознания».

2004, 7 сентября — Р. В. Манекин: Структура украинских организаций, действующих в России.

2005, 8 июня — Р. В. Манекин: Гибель США будет стремительной. Украина, как троянский конь европейской цивилизации.

2007, 21 октября — Р. В. Манекин: Библиотека украинской литературы в Москве: Много шума из ничего.

2008, июнь — Р. В. Манекин: Во всем виноват Х.-Г. Гадамер. Зачем украинская власть зачищает «гуманитарное пространство»?²²

---

²² Роман Владимирович Манекин [online]. [cit. 20. 2. 2015]. Dostupné z <<http://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/1126509>>.

1.3 Publicistický styl

(Публицистический стиль, газетно-публицистический, газетный, политический, газетно-журнальный)

V následující kapitole se budeme věnovat publicistickému stylu, protože je základním rysem překládaného textu, který jsme pro naši diplomovou práci vybrali. Pro lepší vykreslení publicistického stylu si ve dvou podkapitolách popíšeme také jeho rysy a útvary.

Než přistoupíme k samotnému publicistickému stylu, vymežíme si nejdříve pojem styl nebo také jazykový styl. Definicí existuje mnoho a my vybíráme definici z publikace M. Čechové Současná stylistika.

„Stylem/slohem se běžně v jazykovědě označuje určitý ráz verbálního komunikátu, zpravidla cílevědomě volený a uspořádaný tak, aby obsahem i formou vyhovoval komunikačnímu záměru autora. (...) Slohem rozumíme jak výsledek činnosti, tj. charakter hotového komunikátu, tak stýlotvorný proces, tj. tvorbu komunikátu počínající výběrem tématu, modelu výstavby a pokračující uspořádáváním dílčích složek a stylizací tvárných prvků.“ (Čechová 2008, 16)

Věda, která se zabývá problematikou funkčních stylů, se nazývá stylistika. V současné době rozlišujeme pět základních funkčních stylů, a to: prostěsdělovací/běžnědorozumivací, odborný, administrativní, publicistický a umělecký.

Publicistický styl je jeden z funkčních stylů, který se vyvinul pro oblast žurnalistiky a hromadných sdělovacích prostředků neboli masová média. Publicistický styl se uplatňuje jak v projevech písemných (noviny, časopisy), tak v mluvených (televize, rádio). Jaký je tedy vlastně rozdíl mezi žurnalistikou a publicistikou se můžeme dovědět opět v knize M. Čechové Současná stylistika.

*„Žurnalistiku lze vymezit jako činnost v hromadných sdělovacích prostředcích (zvl. v novinách, časopisech, rozhlase, televizi apod.), novinářství, dále také jako obor zabývající se touto činností; jindy se tím rozumí pouze denní tisk, noviny. **Publicistika** je často chápána také jako žurnalistická nebo spisovatelská činnost v hromadných sdělovacích prostředcích, která slouží k informaci o aktuálních otázkách a komentuje je. (...) Publicistika se vymezuje jako součást žurnalistiky s funkcí přesvědčovací, hodnotící a získávací, žurnalistika se pak pojímá jako synonymní pojmenování k novinářství.“ (Čechová 2008, 244)*

1.3.1 Rysy publicistického stylu

Téma publicistických textů je prakticky neomezeno, může se jednat o politiku, filozofii, kulturu, ekonomiku, sport nebo současné události. Tyto texty plní funkci informativní, dále persvazivní, působící a ovlivňovací. Mají tedy za úkol informovat takovým způsobem, aby zároveň zaujaly. Osobité výrazové prostředky, které tento styl užívá, nazýváme publicismy.

„Příznačné pro styl publicistický je těsné sepětí celé stylové oblasti s dobou, a to v daleko větší míře, než k němu dochází u jiných funkčních stylů.“ (Čechová 2008, 250)

Význačnými rysy tohoto stylu jsou automatizované prostředky a prostředky stylové aktualizace.

„Automatizací rozumíme tedy takové užívání jazykových prostředků, a to buď izolovaných, nebo vzájemně spojovaných, jaké je obvyklé pro určitý úkol vyjádření, totiž takové, že výraz sám nebudí pozornost, vyjádření po stránce formy jazykové se děje a je přijímáno jako konvenční ... Aktualizací naopak rozumíme užití jazykových prostředků takovým způsobem, že samo budí pozornost a je přijímáno jako neobvyklé, jako zbavené automatizace, dizautomatizované, např. živá básnická metafora (na rozdíl od lexikalizované, která je automatizována).“ (Havránek 1932, 52–53)

V publicistickém stylu jsou osobité výrazové prostředky jako:

- a) Obrazná vyjádření – vedle metafor sem patří přirovnání, metonymie, synekdocha a personifikace. Tyto prostředky plní funkci informativní a zároveň jsou díky nim sdělení emocionálnější (*gejzír myšlenek*).
- b) Módní výrazy – jelikož chce publicistický styl předávat aktuální informace, musí být i jeho slovní zásoba aktuální, která odráží dobu. Jsou to pojmenování jednoslovná nebo víceslovná, která se hojně užívají např. v politice, kultuře, či jiné sféře (*sociální jistoty*). Tato slova se stávají součástí terminologie těchto oblastí.
- c) Frazémy – nejčastější jsou frazémy lidové (*táhnout za jeden provaz*), dále se objevují frazémy sportovní (*ladit formu*), knižní a také samotné publicistické frazémy neboli publicismy (*horký kandidát*).

„Pro užití všech frazémů ve stylu publicistickém je příznačná právě jejich výrazná proměna a specifická funkce. Proměnou procházejí frazémy všech typů, ale ne stejnou měrou. (...) Inovacemi procházejí také přísloví, rčení

a pořekadla uplatňovaná v nových souvislostech (dvakrát měř a jednou střílej).“ (Čechová 2008, 256)

- d) Zobecňující výrazy – užívají se, pokud není autor podrobně informován nebo se snaží být diplomatický. Patří sem výrazy jako mechanismy, subjekty, živly aj.
- e) Specificky shodný atribut – žurnalisté ho používají kvůli jeho jednoduchosti, stručnosti a přímosti (*kariérní žebříček*).
- f) Parenteze a intertextovost – ke specificky publicistickým parentezím patří ty, které vyjadřují postoj jiných.

„Bud' adresátovi připomínají obecné, veřejné mínění, např. jak se říká, jak známo, jak je obecně známo, jak se lidově říká, jak říká staré české přísloví aj., nebo se dovolávají svědectví jiného pramene, a to konkrétního. K tomuto typu patří jak (někdo, něco) řekl, jak (někdo) napsal, jak to uvedl (někdo), jak to připomněl (někdo).“ (Čechová 2008, 258)

- g) Jiné jazykové prostředky – do této skupiny patří vytýkací opis (*byl to výborný fotbal, který odvedli naši*), konstrukce s nepůvodními předložkami (*u příležitosti*), prostředky signalizující kontakt s adresátem (*posuďte sami ...*), nepravé věty vedlejší (*kde se sešel (setkal)*), hromadění genitivních konstrukcí (*otázka plnění úkolů v oblasti problematiky ochrany životního prostředí*), emocionalita/expresivita (deminutiva) a útvary a poloútvary národního jazyka (slova knižní (*dosti*), hovorová (*brouzdat po internetu*), nespisovná (*obchodák*)).
- h) Metajazykový charakter vyjadřování – nespisovná slova dává autor do uvozovek, které signalizují, že si jejich nespisovnost uvědomuje (*nemůžeme to jen „hodit na papír“*).
- i) Přejatá slova – s rozvojem technologií a tím pádem i médií pronikají do publicistických textů cizí slova např. z oblasti ekonomiky (*marketing*) či sportu (*rafting*). Užívají se i cizí známé frazémy (*status quo*).

(Čechová 2008, 249–262)

1.3.2 Útvary publicistického stylu

Obyčejně se útvary publicistického stylu dělí na tři skupiny (podstyly)²³, a to: 1) Zpravodajský (informační) styl – texty nás informují o aktuálních událostech a podávají maximální množství informací, tudíž plní informativní, neboli zpravodajskou funkci. Hojně jsou užívány publicismy (*politické spektrum*), dále slova přejatá (*byznys*), užívají se i slova hovorová (*obchodák*), ale i knižní (*nicméně*). Také jsou užívány několikanásobné větné členy.

- Reportáž – autor popisuje zajímavou skutečnost na základě své vlastní účasti či pozorování.
- Interview – dialog na určité téma, složený z otázek a odpovědí.
- Zpráva – přináší rychle aktuální informace. Může být mluvená nebo psaná.
- Krátká zpráva (noticka) – informace jsou zpravidla napsány jen jednou větou.
- Rozšířená zpráva – kromě základních aktuálních informací obsahuje také informace doplňující. Může se přibližovat reportáži.
- Oznámení – informuje o nadcházející události.
- Komuniké – oznámení o konání nějaké významné akce.

2) Analytický (úvahový) styl – texty slouží nejen k předání informace, ale zároveň autor textu danou informaci komentuje a hodnotí. Tyto texty plní funkci persvazivní, ovlivňovací, formativní a získávací. Často jsou užívána obrazná pojmenování jako metafora či metonymie, tropy a figury, která lépe vystihují postoj autora.

- Diskuze – dialog, ve kterém se hovoří o aktuálních společenských tématech.
- Úvodník – autor analyzuje událost a uvažuje o ní. Úvodník mívá místo na první straně novin, v současné době je na ústupu.
- Komentář – kromě informací zveřejňuje i postoj k ní, ať už je to postoj autora, redakce, nebo názory druhých.
- Článek – autor v něm subjektivně popisuje událost a analyzuje ji.
- Recenze – informuje a představuje dílo v hlavních rysech. Na rozdíl od kritiky má menší rozsah.
- Kritika – posuzuje a hodnotí a výsledek je poté publikován. Cílem kritiky není

---

²³Útvary a styly v ČJ [online]. [cit. 16. 2. 2015]. Dostupné z <https://docs.google.com/document/d/1FDsXSODqweF8NAvh-wTXrhN5i6pCGx_GZBqA-tvRBJ8/edit?hl=cs&pli=1>.

všímat si jen záporných vlastností, ale i těch kladných. Kritika tudíž může být buď záporná, nebo kladná.

3) Beletristický (umělecký) styl – v textech narůstá subjektivita a užívají se obrazná pojmenování jako metafory, metonymie, synekdochy, personifikace, epiteta atd. Texty kromě informativní a ovlivňovací funkce plní funkci estetickou.

- Esej – žánr kratšího nebo středního rozsahu, ve kterém autor vyjadřuje své pocity a názory na určitý předmět a hodnotí jej.
- Črta – je podobná reportáži, popisuje událost, místo nebo osobu. Uvádí konkrétní údaje a autor k nim přidává své poznatky. Má jednoduchý, nebo vůbec žádný děj.
- Glosa – krátký komentář na určité téma.
- Epigram – krátká satirická báseň, která se snaží upozornit na určité téma.
- Fejton – žánr, který vtipně a poutavou formou komentuje nejrůznější události ze společnosti, kultury, či osobního života.
- Pamflet – dílo s kritizujícím obsahem, které často bývá směřován proti politickému režimu.
- Sloupek – zabývá se nějakým aktuálním problémem a nemusí podávat informace. Z formálního hlediska je krátký a představuje jeden novinový sloupec.
- Medailon – krátce přibližuje biografii významné osobnosti a její dílo nebo počiny.

(Čechová 2008, 263–269)

Překládaný text s názvem Украина и Россия. Что делать? můžeme zařadit do analytického (úvahového) stylu. Autor práce, Roman Vladimirovič Maněkin, v ní popisuje pravdivé události týkající se rusko-ukrajinských vztahů a zároveň je analyzuje, hodnotí a snaží se najít řešení dané situace. Jedná se tedy o publicistický článek.

1.4 Překladové transformace

Při překládání textu se snažíme docílit maximální míry ekvivalence a adekvátnosti překladu. Tudiž během každého překladatelského procesu musí překladatel řešit výběr adekvátních jazykových prostředků. Užívá určité postupy, kdy se překládaná jednotka ve výchozím jazyce mění na svůj transform v cílovém jazyce při zachování obecného invariantu obsahu.

Vědecká disciplína, která se zabývá zkoumáním procesu překládání a také samotným překladem, se nazývá translatologie (транслатология).

L. S. Barchudarov zastává názor, že k dosažení překladové ekvivalentnosti („adekvátnosti překladu“) musí překladatel zejména umět provádět četné a kvalitativně různorodé mezijazykové přeměny, tzv. překladové transformace, a to tím způsobem, aby text v cílovém jazyce v maximální možné míře předával veškeré informace obsažené ve výchozím textu za přesného dodržování norem cílového jazyka. (Бархударов 1975, 190)

Většinou jsou názory lingvistů na rozdělení překladových transformací shodné, v některých případech se však navíc vydělují lexikálně-gramatické transformace:

1. lexikální transformace,
2. gramatické transformace,
3. lexikálně-gramatické transformace.

Tyto tři skupiny se podle E. Vysloužilové dále dělí následovně:

1. Lexikální transformace:
  - a) transkripce – přepis slova (slovního spojení), kdy se reprodukuje zvuková podoba slova (slovního spojení) pomocí znaků cílového jazyka;
  - b) transliterace – přepis slova (slovního spojení) z jednoho písma do druhého, neboli reprodukce grafické podoby slova;
  - c) kalkování – vzniká nové slovo nebo slovní spojení, přičemž se kopíruje struktura slova (slovního spojení) ve výchozím jazyce;
  - d) lexikálně-sémantické transformace:
    - i. konkretizace – slovo (slovní spojení) s obecným nebo širším významem ve výchozím jazyce nahradíme v cílovém jazyce slovem s konkrétnějším nebo užším významem;

- ii. generalizace – slovo (slovní spojení) s konkrétním nebo užším významem ve výchozím jazyce nahradíme slovem s obecným nebo širším významem v jazyce cílovém;
- iii. modulace – slovo (slovní spojení) ve výchozím jazyce nahradíme slovem (slovním spojením) cílového jazyka, jehož význam logicky vyplývá z významu v jazyce výchozím.

2. Gramatické transformace:

- a) rozčlenění větné konstrukce;
- b) spojení několik konstrukcí v jeden celek;
- c) syntaktická kondenzace (komprese) – zde se jedná zejména o překládání přechodníků a participiálních konstrukcí do češtiny. Přechodníky překládáme čtyřmi základními postupy, a to: předložkovou substantivní konstrukcí, hlavní větou, vedlejší větou, nebo přechodníkem (zřídka);
- d) záměna slovních tvarů (číslo, pádu, času, ...);
- e) záměna slovních druhů;
- f) záměna větných členů (např. překlad ruského neshodného přívlastku českým přívlastkem shodným);
- g) multiverbizace a univerbizace – překlad víceslovných pojmenování jednoslovnými a naopak;
- h) záměna gramatického statutu větných konstrukcí (např. záměna trpných konstrukcí činnými);
- i) záměna slovosledu.

3. Lexikálně-gramatické transformace:

- a) antonymický překlad – záměna lexikální jednotkou cílového jazyka s opačným významem;
- b) rozšíření informačního základu – přidání jednoho nebo několika doplňujících slov;
- c) opisný překlad (explikace) – záměna slovním spojením, které podrobněji nebo méně podrobně objasňuje význam;
- d) kompenzace – překlad pomocí prostředků, ke kterému nemusí docházet na stejném místě v textu, na kterém se nachází v textu výchozím;
- e) celkové přehodnocení (u převodu frazeologismů).

(Vysloužilová, E. 2002, 12–16)

Pro srovnání si nastíníme klasifikaci překladových transformací podle výše zmíněného lingvisty L. S. Barchudarova:

1) Přemístění (změna slovosledu)

2) Záměny

a) Gramatické záměny

- i. Záměna slovních tvarů
- ii. Záměna slovních druhů
- iii. Záměna větných členů
- iv. Syntaktické záměny v souvětí

b) Lexikální záměny

- i. Konkretizace
- ii. Generalizace
- iii. Záměna následku příčinou a naopak

c) Komplexní lexikálně-gramatické záměny

- i. Antonymický překlad
- ii. Kompenzace

3) Doplnění (rozšíření slovního základu)

4) Vynechání (zúžení slovního základu)

(Бархударов 1975, 190–231)

1.5 Reálie a jejich překlad do jiných jazyků

Při překladu se setkáváme také s reáliemi, jejichž překlad do jiných jazyků bývá složitější. Proto si v této kapitole nastíníme, co jsou to vlastně reálie a jak je možné je překládat do druhých jazyků.

Reálie jsou předměty a jevy materiální kultury jistého národa, ať už jsou to zvyky nebo nějaká historická fakta, které jsou pro daný národ jedinečná. V jiných jazycích je těžké pro ně najít vhodný ekvivalent.

«В нашем понимании это слова (и словосочетания), называющие объекты, характерные для жизни (быта, культуры, социального и исторического развития) одного народа и чуждые другому; будучи носителями национального и/или исторического колорита, они, как правило, не имеют точных соответствий (эквивалентов) других языках, а, следовательно, не поддаются переводу, требуя особого подхода.» (Влахов, Флорин, 1980, 47)

Reálie se podle L. V. Mosienka²⁴ dělí na tři velké skupiny, které se dále dělí na několik dalších podskupin:

1. Společensko-historické reálie:

- a) názvy územních správních jednotek a obcí,
- b) reálie spojené s životními podmínkami a činnostmi,
- c) názvy sociálních vrstev, postavení, hodností a oslovení,
- d) reálie spojené s obřady, tradicemi a národními zvyky,
- e) reálie spojené s kulturou národa.

2. Geografické a etnografické reálie:

- a) geografické pojmy,
- b) etnografické pojmy.

3. Reálie, týkající se všedního života:

- a) bydlení, interiér obydlí, nádobí, nářadí,
- b) názvy národních oděvů, pokrývek hlavy, ozdob,
- c) národní jídla a nápoje,
- d) názvy hudebních nástrojů,
- e) měrné jednotky.

---

²⁴ Мосиенко, Л. В.: Лингвокультурологическая проблема классификации реалий [online]. Listopad 2005 [cit. 10. 2. 2015]. Dostupné z <http://vestnik.osu.ru/2005_11/24.pdf>.

Překlad reálií

Překlad reálií do jiných jazyků může být velice složitý. Reálie se povětšinou překládají následujícími způsoby: transliterací, transkripcí, kalkováním, opisným nebo přibližným překladem, popřípadě pomocí domácího neologismu.

V. S. Vinogradov vydělil pět nejvíce rozšířených způsobů převodu reálií:

1) Transkripce (transliterace) – přepis zvukové podoby slova (slovního spojení) pomocí znaků cílového jazyka, respektive přepis grafické podoby slova (slovního spojení) z jednoho písma do druhého.

2) Hypo-hyperonymický překlad – pro tento styl překladu je charakteristické vytvoření vztahu ekvivalentnosti mezi slovem originálu, který přenáší druhový pojem – reálii, a slovem v jazyce překladu, které pojmenovává odpovídající rodový pojem nebo naopak. V takových případech například španělská slova jako *нопаль* (druh kaktusu), *кебрачо* (druh stromu) или *грана* (druh vodky) budou na základě podobnosti odpovídat jejich mezijazykovým hyperonymům *кактус*, *дерево*, *водка*. Příklady opačné závislosti, kdy by slovo originálu vyjadřovalo rodový pojem a v překladu by mu odpovídal pojem druhový, se setkáváme velmi zřídka. Jindy překladatelé kombinují oba uvedené způsoby. Zezačátku reálii transkribují a poté ji překládají hyperonymem.

3) Přirovnání – tento způsob překladu je velmi podobný předchozímu. Rozdíl mezi nimi je pouze v tom, že tato slova nejsou podřizená ani nadřazená, jak to bylo v předchozím případě (*бомбачи — шаровары*, *мачете — тесак*, *боличе — кегли*, *ранчо — хижина*).

4) Perifráze (opisný, deskriptivní, explikativní překlad) – v těchto případech se v překladu užívá slovní spojení, které vysvětluje význam slova v *originálu* (*нучеро — похлебка из говядины*, *сельве — тропический лес*). Perifráze se také často slučuje s transkripcí a zaměňuje komentář pod čarou.

5) Kalkování – vzniká nové slovo nebo slovní spojení, přičemž se kopíruje struktura slova (slovního spojení) ve výchozím jazyce. V uměleckém překladu představuje způsob, který je charakteristický ne kvůli významu reálií, ale když překladatel soupeří s autorem a vymýšlí natolik charakteristické okazionalizmy jako v originále. Takových vymyšlených slov a kalek je mnoho mezi podstatnými jmény obecnými. Ke kalkování se přistupuje i při překladu přísloví a pořekadel. Strukturně-sémantické kalkování

z cizích jazyků se často užívá v překladech naučné literatury.
(Виноградов 2001, 116–117)

1.6 Překlad vlastních jmen

Velmi krátce se zmíníme o překladu vlastních jmen, která se objevují ve všech funkčních stylech včetně publicistického. V překládaném textu se jich nachází větší množství. Vlastní jména mají k reáliím poměrně blízko, protože jejich překlad může být také komplikovaný. Vlastními jmény se zabývá samostatná lingvistická disciplína onomastika (ономастика).

Existuje několik druhů vlastních jmen, které V. D. Bondaletov rozdělil následovně: *antroponyma*, *toponyma*, *teonyma*, *astronoma*, *kosmonyma*, *zoonyma* a *chrématonyma*. Do chrématonym dále patří *ergonyma* a *chrononyma*.

(Бондалетов 1983, 83–203)

V překládaném textu a následně i v praktické části jsme se setkali hlavně s antroponymy (jména osob) a toponymy (vlastní jména neživých objektů a jevů) a dále s ergonymy (názvy institucí, firem, organizací) a chrononymy (jména historických událostí a svátků).

Vlachov a Florin dělí podle způsobu převodu vlastní jména do tří skupin:

- I. Vlastní jména, která se vždy transkribují;
- II. Vlastní jména, která se mohou překládat. Avšak sem patří slova, která se jen transkribují (např. názvy periodik, tiskoviny («*Тайме*») a slova, která se jen překládají (názvy literárních a uměleckých děl);
- III. Vlastní jména, jejichž transkripce nebo překlad závisí na kontextu.

Co se týče překladu existujících geografických objektů (toponym) není přísně dané pravidlo. Tradičně se jedno toponymum převádí transkripcí nezávisle na dostatečně jasném obsahu (*Шварцвальд* a ne «*Черный лес*», *Стара планина* a ne «*Старая гора*»), jiná se překládají (*остров Святой Елены/Saint Helena Island*), *Берег Нокса/Кнох Coast*). (Влахов, Флорин 1980, 217)

2. PRAKTICKÁ ČÁST

2.1 Překlad publicistického textu

Украина и Россия. Что делать? Манекин Р.В., политолог

Ukrajina a Rusko. Co s tím? Maněkin, R. V., politolog

Настоящая работа посвящена анализу современных российско-украинских связей. И, прежде всего, имеет целью выработку ясного представления о том, кем для России является на данный момент Украина: стратегическим партнером, геополитическим конкурентом или враждебным государством? и, – делаем вывод – как правильно строить с ней отношения: как с другом, соперником или откровенным врагом? Но данная цель – не единственная.

Následující práce se věnuje analýze současných rusko-ukrajinských vztahů. A především si klade za cíl vytvořit jasnou představu o tom, kým je Ukrajina pro Rusko v danou chvíli: strategickým partnerem, geopolitickým konkurentem nebo nepřátelským státem; a z toho následně vyvodit jak s ní správně budovat vztahy: jako s přítelem, soupeřem nebo přímým nepřitelem? Tento cíl však není cílem jediným.

Должны и способны ли мы влиять на облик российско-украинских связей?; что означает на данный момент, и что должен подразумевать под собой термин: "российско-украинские отношения" – союз, единение или противостояние?; и, – в конечном счете, – что нужно делать для того, чтобы достичь оптимальной (с позиции интересов России) конфигурации российско-украинских связей – вот те проблемы, которые ставятся здесь в аспекте прикладной политологии.

Máme a jsme schopni ovlivňovat charakter rusko-ukrajinských vztahů? Jak lze v současné době definovat a co se rozumí termínem rusko-ukrajinské vztahy? Spojenectví, jednota nebo opozice? A co je v konečném důsledku potřeba udělat pro to, aby bylo dosaženo optimální (z pozice zájmů Ruska) konfigurace rusko-ukrajinských vztahů – to vše jsou problémy, které zde vyvstávají z hlediska aplikované politologie.

Уйти от них (этих вопросов) – невозможно: Украина исторически обречена быть соседом России; ответы на них – очевидно находятся на путях исследования социальной действительности по трем фундаментальным направлениям – геополитическому (это поможет нам правильно сформулировать существо наших интересов на Украине), политическому (включая социальные аспекты) и экономическому.

Vyhnout se těmto otázkám je nemožné. Ukrajina je z historického hlediska odsouzena k tomu být sousedem Ruska. Odpovědi na ně se zřejmě nachází ve výzkumech

sociálního prostředí, které jsou vedeny ve třech základních směrech: geopolitickém (ten nám pomůže správně zformulovat podstatu našich zájmů na Ukrajině), politickém (včetně sociálních aspektů) a ekonomickém.

Конечной целью настоящей работы является выработка адекватной программы конкретных действий, ориентированной на оптимизацию российско-украинских связей (разумеется, – исходя из интересов Российской Федерации), либо – что тоже возможно – констатация невозможности существования таковой.

Posledním cílem této práce je vypracování adekvátního programu konkrétních činností orientovaných na optimalizaci rusko-ukrajinských vztahů (tím se rozumí ty, které vycházejí ze zájmů Ruské federace), nebo, což je také možné, konstatování, že takový program nemůže existovat.

Часть первая. Украина в системе геополитических приоритетов Российской Федерации.

На современном этапе перед российской государственностью, с нашей позиции, стоит основополагающая дилемма: самоидентификации, осознания своих внутри и внешнеполитических приоритетов.

В свою очередь, иерархия внутри и внешнеполитических приоритетов должна быть обусловлена четкой политической позицией.

Část první. Ukrajina v systému geopolitických priorit Ruské federace.

V současné fázi stojí podle nás před ruským státním aparátem stěžejní dilema: sebeidentifikace a uvědomění si priorit vnitřní i zahraniční politiky.

Hierarchie priorit vnitřní a zahraniční politiky pak sama musí být podmíněna důsledným politickým stanoviskem.

Указанную политическую платформу можно было бы сформулировать предельно ясно: в ее основе лежит общепонятное чувство самосохранения народа и державы, стремление воспрепятствовать радикальной стратегической переориентации геополитического ареала исторического государства российского на новых партнеров, полной перемене политической ситуации вокруг России, желание трансформировать протекающие на площади бывшего СССР энтропийные процессы – процессы разложения общества и державы – в процессы негэнтропийные – тенденции к приращению порядка и качества жизни на площади РФ.

Uvedenou politickou platformu by bylo možné vyjádřit nejsrozumitelněji takto: jejím principem je obecně známý pud sebezáchovy národa a velmoci, snaha zabránit radikálnímu strategickému přeorientování geopolitického areálu historického ruského státu na nové partnery a úplné přeměně politické situace v okolí Ruska, přání

transformovat entropické procesy (procesy rozkladu společnosti i velmocí) na území bývalého SSSR do procesů opačných (tendence ke zlepšení způsobu života a jeho kvality na území RF).

Система внутривнутриполитических приоритетов Российской Федерации в данной работе не рассматривается.

Что же касается приоритетов внешнеполитических, то их выработка, по нашему мнению, в настоящий момент с неотвратимостью должно исходить из признания двух негативных факторов: объективного ослабления стратегического (экономического, военного, культурного, проч.) потенциала РФ – наследницы бывшего СССР и (после поражения в "холодной войне") потери РФ статуса "второго полюса мира".

Систém priorit vnitřní politiky Ruské federace v této práci zkoumán není.

Co se týče zahraničněpolitických priorit, jejich vytváření musí podle nás v současné době nevyhnutelně vycházet z uznání dvou negativních faktorů: objektivního strategického oslabení potenciálu RF, coby následnice bývalého SSSR (ekonomického, vojenského, kulturního aj.), a ztráty statusu „druhého světového pólu“ (po porážce ve studené válce).

В свете сказанного, иерархия внешнеполитических интересов РФ на данный момент, по нашему мнению, должна иметь четыре "яруса", а именно:

- взаимодействие со странами т.н. "ближнего зарубежья" с целью установления максимально тесных, желательно, союзнических связей, в которых ведущую роль будет играть Российская Федерация;
- взаимодействие со странами Восточной Европы с целью вовлечения их в орбиту реализации геополитических интересов Российской Федерации;
- взаимодействие с державами Ближнего и Дальнего Востока в целях реализации программы "многополюсного мира";
- взаимодействие с западноевропейскими державами в целях дипломатического обеспечения решения поставленных задач.

Vzhledem k tomu, co bylo řečeno výše, se podle nás musí hierarchie zahraničněpolitických zájmů RF v danou chvíli skládat ze čtyř „vrstev“, a to:

- spolupráce se zeměmi tzv. blízkého zahraničí s cílem vytvoření maximálně semknutých, pokud možno spojeneckých vztahů, ve kterých bude hrát hlavní roli Ruská federace;
- spolupráce se zeměmi východní Evropy a jejich zapojení do sféry realizace geopolitických zájmů Ruské federace;
- spolupráce s velmocemi Blízkého a Dálného Východu s cílem realizace programu „multipolárního světa“;

– spolupráce se západoevropskými mocnostmi s cílem diplomaticky zajistit vyřešení zadaných úkolů.

Конечной целью внешней политики РФ, с нашей позиции, должно стать восстановление утраченного статуса глобальной державы.

Исходя из реалий на данный момент, ни одна из обозначенных выше задач не может быть успешно разрешена вне понимания существа позиции и роли США в развитии интересующих РФ политических процессов, с целью умелого использования ее (этой позиции) достоинств и недостатков.

Konečným cílem zahraniční politiky RF by z našeho pohledu měla být obnova ztracené pozice celosvětové velmoci.

Pokud budeme vycházet ze současných reálií, ani jeden z výše naznačených úkolů nemůže být úspěšně vyřešen bez vysvětlení podstaty pozice a role USA ve vývoji pro RF zajímavých politických procesů tak, aby byly zručně využity přednosti a nedostatky této pozice.

Наиболее актуальной из перечисленных задач, с нашей позиции, является дилемма оптимизации связей РФ со странами "ближнего зарубежья", поскольку: во-первых, *ipso facto* прагматические отношения с ближайшими соседями являются обязательным условием проведения продуктивной внутри и внешнеполитической деятельности;

во-вторых, правильная организация взаимодействия РФ со странами СНГ может стать первым шагом на пути преломления энтропийных процессов на площади бывшего СССР;

и, в третьих, ослабление стратегических позиций Российской Федерации делает дилемматичным проведение продуктивной внешнеполитической линии на европейском или азиатском геополитических направлениях; в то время как, для изменения в свою пользу ситуации в странах СНГ и Прибалтики, у нее и на данный момент достаточно мощных рычагов.

И, в силу сложившихся внутри и внешнеполитических обстоятельств, Украине при решении поставленной задачи отводится особое место.

Nejaktuálnější z uvedených cílů je podle nás dilema optimalizace vztahů RF a zemí blízkého zahraničí, neboť:

za prvé, *ipso facto* прагматické vztahy s blízkými sousedy jsou nevyhnutelnou podmínkou pro efektivní uskutečňování vnitřní a zahraniční politiky;

za druhé, správná organizace spolupráce RF se zeměmi SNS může být prvním krokem na cestě k přehodnocení entropických procesů na území bývalého SSSR;

a za třetí, v důsledku oslabení strategických pozic Ruské federace je zavedení produktivní linie zahraniční politiky v evropském nebo asijském geopolitickém směřování značně problematické; zatímco ke změně situace ve svůj prospěch v zemích SNS a v Pobaltí má v tuto chvíli dostatek vlivných pák.

A kvůli vzniklým okolnostem ve vnitřní i zahraniční politice je Ukrajině při řešení zadaného úkolu věnován mimořádný prostor.

Украина – ключевое звено в формировании внешнеполитической стратегии Российской Федерации в отношении стран "ближнего зарубежья".

Особая роль Украины в формировании иерархии внешнеполитических приоритетов РФ основывается на понимании следующих моментов, а именно:

1. Исходным пунктом российской государственности является Киевская Русь. Окончательное разделение Украины и России ставит под сомнение историческую преемственность государственной власти в РФ. Без Украины история России не имеет начала и, делаем вывод, лишается смысла. Государство, не имеющее истории, не имеет и исторических перспектив. Возвращение Украины в сферу российского воздействия в историософском плане является (по выражению И. Канта) "условием возможности" существования российской государственности.

По другому мнению исторически, украинское государство представляет собой совокупность русских земель, насильственно отторгнутых от России в XIV–XVIII вв. Украинская мысль, как таковая, сформировалась на рубеже XIX–XX вв. Следовательно, вне союза с Россией, украинская государственность также не имеет исторического обоснования, и, значит, и не имеет устойчивой будущности.

Ukrajina jako klíčový článek ve formování zahraničněpolitické strategie Ruské federace vůči zemím „blízkého zahraničí“.

Mimořádná role Ukrajiny ve formování hierarchie zahraničněpolitických priorit RF je založena na uvědomění si následujících momentů:

1. Na počátku ruské státnosti stojí Kyjevská Rus. Definitivní oddělení Ukrajiny od Ruska zpochybňuje historickou kontinuitu státní moci v RF. Bez Ukrajiny nemá historie Ruska počátek, a tudíž ztrácí i svůj smysl. Stát, který nemá historii, nemá ani historické perspektivy. Návrat Ukrajiny do sféry ruského vlivu je ve filozoficko-historické rovině (jak řekl I. Kant) „podmínkou pro možnost“ existence ruské státnosti.

Podle jiného názoru se ukrajinský stát skládá z ruských zemí, které byly násilně odtrženy od Ruska v 14. – 18. století. Ukrajinské cítění jako takové se zformovalo na přelomu 19. a 20. století. Z toho vyplývá, že ani ukrajinská státnost nemá bez spojenectví s Ruskem historické opodstatnění, a tudíž ani stabilní budoucnost.

2. По своей природе, исторической традиции, цивилизационному типу (смотри работы Г.Федотова) Россия является континентальной империей. Сущность империи состоит в объединении под эгидой сильной власти различных народов по принципу цивилизационной идентичности. В Российской империи (как бы

в различные времена она не называлась) империиобразующими нациями являлись восточнославянские народы: великорусский, белорусский, украинский. Окончательное государственное разделение великорусского и украинского народов ставит под сомнение существование Российского государства, как имперского образования (не случайно З. Бжежинский в свое время утверждал: "Россия без Украины – не империя"). Если Украина бесповоротно будет избыта из орбиты цивилизационного воздействия России, то, в этом случае, лишаются всякого исторического смысла попытки Москвы удержать под своей эгидой Грозный, Казань, Якутск и т.д. Другими словами, государственное разделение Украины и России является объективным источником распада российской государственности. Отсюда – воссоединение Украины и России на условиях исторической преемственности (т.е. путем преодоления украинской национальной идеи) является необходимым условием возрождения России, как субъекта глобальной истории.

2. Rusko je už ze své podstaty, dle historické tradice a civilizačního typu (viz práce G. Fedotova) kontinentálním impériem. Podstata impéria spočívá ve spojení různých národů na principu civilizační identity pod záštitou silné vlády. Ruské impérium (ať už se v různých dobách jmenovalo jakkoliv) tvořily východoslovanské národy: velkoruský, běloruský a ukrajinský. Definitivní rozdělení velkoruského a ukrajinského národa zpochybňuje existenci ruské velmoci jakožto říše (ne náhodou ve své době Z. Brzezinski prohlašoval: „Rusko bez Ukrajiny – to není velmoc“). Pokud bude Ukrajina nenávratně vytržena ze sféry civilizačního vlivu Ruska, ztrácí v tom případě smysl i veškeré filozoficko-historické snahy Moskvy o udržení Grozného, Kazaně, Jakutska atd. pod svojí záštitou. Jinak řečeno, rozdělení Ukrajiny a Ruska je skutečnou příčinou rozpadu ruské státnosti. Z toho vyplývá, že spojení Ukrajiny a Ruska na základě historické kontinuity (tj. cestou překonání ukrajinské národní idey) je důležitou podmínkou pro obrození Ruska, jakožto subjektu celosvětové historie.

3. Значение Киева в контексте восточнославянской цивилизации отнюдь не ограничивается ролью "матери городов русских": Киев является колыбелью русского православия и, тем самым, ключевым звеном поствизантийского цивилизационного пространства. Традиционно (см. раб. Ильина), русская мысль развивается в контексте православия. Как показывает исторический опыт, государственное разделение Украины и России с неотвратимостью влечет за собой разрушение конфессионального единства Русской Православной Церкви. Имеющий место раскол Украинской Православной Церкви Московского Патриархата в исторической перспективе ставит под сомнение конфессиональную преемственность РПЦ, и, как результат, ведет к деградации поствизантийского цивилизационного пространства. В итоге подрывается духовная среда обитания русского народа и, делаем вывод, – сами основы его существования.

3. Význam Kyjeva v kontextu východoslovanské civilizace se vůbec neomezuje na roli „matky ruských měst“: Kyjev je kolébkou ruského pravoslaví, a tudíž klíčovým článkem postbyzantského civilizačního prostoru. Ruská myšlenka se tradičně (viz práce Iljina) rozvíjela v kontextu pravoslavné církve. Jak víme z historie, státní rozdělení Ukrajiny a Ruska s sebou neodvratně přináší i zpřetrhání konfesijní jednoty ruské pravoslavné církve. Současný rozkol Ukrajinské pravoslavné církve Moskevského patriarchátu v historické perspektivě zpochybňuje konfesijní návaznost RPC a ve svém důsledku vede k degradaci postbyzantského civilizačního prostoru. Ve výsledku je podryván duchovní životní prostor ruského národa, a tudíž i samotné principy jeho existence.

4. Значительная часть площади Украины (Новороссия, Крым, Восточная Украина) колонизирована выходцами из Великороссии. В сущности, в этническом отношении, указанные регионы – российская территория. Таким образом, в известном смысле, украинская дилемма – это дилемма украинских Судет.

По другому мнению этнические различия малороссов и великороссов столь малозначительны, что их политическое разделение скорее порождает исторические недоразумения (вроде украинской Директории начала XX века), нежели устойчивые государственные образования.

4. Značná část území Ukrajiny (Novorusko, Krym, východní Ukrajina) byla kolonizována příchozími z Velkoruska. Tyto regiony jsou v podstatě vzhledem k etnicitě ruským teritoriím. Tudíž je v jistém slova smyslu ukrajinské dilema dilematem ukrajinských Sudet.

Podle jiného názoru jsou etnické rozdíly mezi Malorusy a Velkorusy natolik bezvýznamné, že jejich politické rozdělení spíše vyvolává historické omyly (jako Ukrajinská lidová republika na začátku 20. stol.), než aby vytvářelo trvalé státní útvary.

В историческом смысле соперничество Москвы и Киева есть прямой аналог библейского противостояния Каина и Авеля. Вместе с тем, отказ России нести моральную ответственность за исторические судьбы народов населяющих Украинское государство (включая великороссов), в общественном сознании оказывается тождественен отказу матери от своего – пусть даже блудного – сына. Нарушение моральных основ существования социума, когда оно совершается на уровне общественного деяния, с неотвратимостью влечет за собой разрушение нравственного облика народа и может иметь далеко идущие ментальные последствия, вплоть до разрушения этнической общности, которую сейчас называют русский народ.

Z pohledu filozofie dějin představuje soupeření Moskvy a Kyjeva přímou analogii biblického sporu Kaina a Ábela. Navíc pokud se Rusko zříká své odpovědnosti za historický úděl národů osídlujících Ukrajinu (včetně Velkorusů), je tento akt širokou veřejností vnímán jako akt matky zříkající se svého, i když marnotratného, syna. Porušení morálních principů existence společnosti, pokud k němu dochází na úrovni veřejné funkce, s sebou neodvratně přináší narušení mravního charakteru národa a může mít i dalekosáhlé mentální následky, jejichž nejzazší mezi může být i rozvrácení etnického společenství, jež je nyní nazýváno ruským národem.

5. Восстановление адекватных связей России с Украиной имеет громадное геополитическое значение. В геополитическом смысле союз Украины с Россией означает выход России к Черному морю, и далее – на Балканы, к Черноморским проливам, на Ближний Восток и, в целом, в Азиатский регион. Возрождение реального союза Украины и России обеспечит усиление позиций РФ в Средиземноморье, Центральной Европе, в том числе, и в контактах – прежде всего – с Германией, Восточноевропейскими державами, затем и – с Англией, Францией, Скандинавскими странами. Оптимизация связей Украины с Россией будет способствовать эффективному противостоянию исламской угрозе. Если говорить в целом, возвращение Украины в орбиту политического воздействия Российской Федерации снимет вставший в последнее время в полном объеме "Восточный вопрос" и, в конечном счете, вернет России статус глобальной державы. И все это имеет сугубо практическое значение. Не случайно, не так давно на сессии Всемирного банка Джеффри Сакс, практически вернувшись к терминологии Рикардо и Адама Смитта, сказал, что географическое положение наполовину решает успешность и развитость экономики, а удаленность от портов и судоходных рек – лишает государство половины доходов.

5. Obnova adekvátních vztahů Ruska s Ukrajinou má obrovský geopolitický význam. Z pohledu geopolitiky znamená spojenectví Ukrajiny s Ruskem přístup Ruska k Černému moři a dále na Balkán, k Černomořským průlivům, na Blízký východ a celkově do Asie. Obnova skutečného svazu Ukrajiny a Ruska zajistí posílení pozic RF ve Středomoří, ve střední Evropě včetně kontaktů především s Německem, s východoevropskými státy a poté i s Anglií, Francií a skandinávskými zeměmi. Optimalizace vztahů Ukrajiny a Ruska napomůže efektivněji čelit hrozbě islámu. Celkově pak návrat Ukrajiny na oběžnou dráhu politické působnosti Ruské federace učiní takzvanou „východní otázku“, která ve svém plném rozsahu vyvstala teprve nedávno, zcela bezpředmětnou a konečně vrátí Rusku status celosvětové mocnosti.

A tohle všechno má čistě praktický význam. Ne náhodou se nedávno na zasedání Světové banky Jeffrey Sachs de facto vrátil k terminologii Ricarda a Adama Smithe, když řekl, že geografická poloha z poloviny rozhoduje o úspěšnosti i vyspělosti ekonomiky a vzdálenost od přístavů a splavných řek zbavuje zemi polovinu příjmů.

6. Украина имеет чрезвычайно выгодное транзитное положение. Через ее территорию проходят важные пути поставок в Западную Европу российских энергоносителей. Неурегулированность связей России и Украины заставляет последнюю искать альтернативные маршруты транзита углеводородов. Отсюда – оптимизация российско-украинских связей может стать значимым источником пополнения государственного бюджета РФ.

6. Ukrajina má mimořádně výhodnou tranzitní polohu. Jejím územím prochází důležité trasy pro dodávku ruských energetických zdrojů do západní Evropy. Neuspořádanost vztahů Ruska a Ukrajiny nutí Ukrajinu hledat alternativní trasy tranzitu fosilních paliv. Z toho plyne, že optimalizace rusko-ukrajinských vztahů se může stát důležitým zdrojem pro doplnění státního rozpočtu RF.

7. В годы советской власти народное хозяйство Украины формировало значительный сектор экономического потенциала СССР. Сельское хозяйство, машиностроение, угледобывающая и химическая промышленность, атомная энергетика – все эти отрасли составляли основу экономики Украины. При этом, в значительной своей части, экономика Украины была (да, и сейчас, в не малой степени, остается) ориентированной на Россию. После распада Советского Союза, от разрушения хозяйственных связей на Украине более всего пострадали те отрасли реального производства, которые имели рынки сырья или сбыта в России. Между тем, и на данный момент Украина обладает большим экономическим потенциалом, нежели, скажем, республики Средней Азии (исключая нефтеносный Туркменистан). При наличии продуманной экономической политики, при наличии сильной политической воли, развитие кооперации с украинскими предприятиями может стать существенным фактором возрождения экономики и Российской Федерации, и Украины.

7. V dobách sovětské moci národní ekonomika Ukrajiny tvořila značnou část ekonomického potenciálu SSSR. Zemědělství, strojírenství, těžební a chemický průmysl i atomová energetika – všechna tato odvětví byla základem ekonomiky Ukrajiny. Zároveň však ekonomika Ukrajiny ve značné míře byla (a ve značné míře i stále je) orientovaná na Rusko. Po rozpadu Sovětského svazu a od rozpadu ekonomických vztahů utrpěla největší škody vlivem zpřetrhání ekonomických vztahů ta odvětví reálné výroby, jejichž surovinový trh nebo odbyt se nacházel v Rusku. Přitom i v současnosti má Ukrajina větší ekonomický potenciál než, řekněme, republiky střední Asie (mimo Turkmenistán disponující ropou). Pokud bude

prováděna promyšlená ekonomická politika a bude přítomna silná politická vůle, může se rozvoj spolupráce s ukrajinskými podniky stát podstatným faktorem oživení ekonomiky jak Ruské federace, tak i Ukrajiny.

Однако, реализации геополитических интересов Российской Федерации препятствуют четыре взаимосвязанных фактора, а именно:

- недружественная РФ позиция киевского руководства;
- внешнеполитическая стратегия Соединенных Штатов Америки и их европейских соратников;
- политика нового европейского лидера – Федеративной Республики Германии;
- внешнеполитические установки государств – носителей мусульманских и католических (в данном вопросе – они едины) и – на современном этапе – протестантских религиозных традиций.

Рассмотрим механизм их действия.

Realizaci geopolitických zájmů Ruské federace však brání čtyři vzájemně propojené faktory, a to:

- nepřátelská pozice kyjevského vedení vůči RF;
- strategie zahraniční politiky Spojených států amerických a jejich evropských spojenců;
- politika nového evropského lídra – Spolkové republiky Německo;
- zahraničněpolitické doktríny států, jež jsou nositeli muslimských a katolických (neboť v této otázce jsou jednotné), i, v současném stadiu, protestantských náboženských tradic

Podívejme se podrobněji na mechanismus jejich vlivu.

A) Украина и Россия, как враждебные державы.

Можно привести множество примеров недружественной политики суверенной Украины по отношению к России: здесь и участие Киева в блоке ГУУАМ, имеющем явно антироссийскую направленность, и факт отсутствия подписи президента Украины под Уставом СНГ и Договором о коллективной безопасности, и шаткая позиция руководства страны в "балканском вопросе", и бесконечные споры российского и украинского внешнеполитических ведомств вокруг Севастополя, Крыма и Черноморского флота, и дискриминационная политика деруссификации, проводимая администрацией Кучмы и т.д., и т.п.

A) Ukrajina a Rusko, jakožto nepřátelské velmoci.

Můžeme uvést množství příkladů nepřátelské politiky suverénní Ukrajiny ve vztahu k Rusku: účast Kyjeva v bloku GUUAM, který má zjevně protiruské směřování; a to, že podpis prezidenta Ukrajiny stále chybí jak pod stanovami SNS, tak i pod Smlouvou o kolektivní bezpečnosti; vratká pozice vedení země v „balkánské otázce“; nekonečně

spory ruských a ukrajinských zahraničněpolitických orgánů ohledně Sevastopolu, Krymu a černomořského námořnictva; diskriminační politika derusifikace, která byla prováděna vládou prezidenta Kučmy atd., atp.

Каковы истоки указанного положения вещей?

Мы бы выделили три основные причины, имеющих разный масштаб, но одни и те же последствия.

1. Украинская политическая элита – от коммунистов до "руховцев" – использовала и продолжает использовать идею национальной независимости для бесконтрольного грабежа собственного народа; и – в конечном счете – для личного обогащения. Проблема воссоздания союзного державы в сознании киевского политического руководства непосредственно связана с вопросом об ответственности за совершенные преступления.

По своей структуре украинская политическая элита – однородное (гомогенное) образование. Вся она – от региональных лидеров и лидеров украинских политических группировок до администрации президента Кучмы – пронизана многочисленными семейными, родственными, экономическими (включая криминальные) связями. Союз с Россией для украинских политиков означает конец неограниченного контроля над национальными ресурсами. Поэтому любое движение в сторону "от России" воспринимается в Киеве, как пролонгация status quo.

Co stojí na počátku uvedené situace?

Vyčlenili jsme tři základní příčiny, které mají jiný rozměr, ale stejné následky.

1. Ukrajinská politická elita – od komunistů až po „ruhovce“ (*členové Lidového hnutí Ukrajiny, zkráceně Ruch*) – zneužívala a nadále zneužívá myšlenku národní nezávislosti k nekontrolovanému okrádání vlastního obyvatelstva a v konečném důsledku i k osobnímu obohacení. Možnost obnovení spojenecké velmoci je v mysli kyjevského politického vedení bezprostředně spojena s otázkou zodpovědnosti za spáchané zločiny.

Co do své struktury je ukrajinská politická elita stejnorodým (homogenním) útvarem. Od regionálních lídrů a lídrů politických stran až po vládu prezidenta Kučmy je celá tato elita prostoupena četnými rodinnými, příbuzenskými, ekonomickými (příčemž i kriminálními) vztahy. Spojenectví s Ruskem znamená pro ukrajinské politiky konec neomezené kontroly nad národními zdroji. Proto jakýkoliv pohyb směrem „od Ruska“ je v Kyjevě pocíťován jako prodloužení *statutu quo*.

2. Указанными настроениями украинской политической элиты умело пользуются носители т.н. "западенської" идеологии в киевском политическом раскладе.

"Западенцы" – или, иначе говоря, "галичане", – в сущности, возводят на уровень государственной политики местные и местечковые умонастроения, приобретенные за последние пять веков, облик освященной временем традиции.

2. V rámci rozložení politických sil v Kyjevě pak uvedené nálady ukrajinských politických elit zručně využívají propagátoři takzvané „zapadenské“ ideologie. „Zapadenci“ (*obyvatelé západní Ukrajiny*) nebo jinak řečeno „Haličané“ v podstatě vyzdvihují svou místní a maloměšťáckou mentalitu, která za posledních pět století získala charakter tradice posvěcené časem, až na úroveň státní politiky.

Что имеется в виду?

С древнейших времен этническая общность, в среде которой зародилась галицийская "самостийническая" идеология находилась под властью иноземцев: Польши и Австро-Венгрии. В итоге на Западной Украине перманентно воспроизводилась своеобразная этнокультурная ситуация: каждая из "профильных наций" тех государств, в состав которых входила Галичина, прилагала известные усилия к ассимиляции ее населения; и – соответственно – вопросы сохранения самобытной культуры оказывались для галичан проблемой самосохранения нации. Когда же в 1939 году в Западную Украину пришли советские войска, идейные галичане восприняли этот акт, как очередную аннексию. При этом фактор этнического родства с населением остальной Украины, воссоединение с которым стало возможным благодаря "агрессии Советской империи", галицийскими "самостийниками" игнорировался.

Co máme na mysli?

Od dávných dob se etnické společenství, v jehož prostředí se zrodila haličská ideologie tzv. „samostijniků“ (*členové ukrajinské nacionalistické strany*), nacházelo pod nadvládou cizinců: Polska a Rakouska-Uherska. V důsledku toho se na západní Ukrajině permanentně obnovovala svérázná etnokulturní situace. Každý z „profilových národů“ těch států, jejichž součástí byla Halič, vynaložil jisté úsilí k asimilaci jejich obyvatel, a v souladu s tím se otázky zachování svébytné kultury ukázaly pro Haličany problémem sebezáchovy národa. Když v roce 1939 na západní Ukrajinu přišla sovětská vojska, ti, kdo se sami považovali za Haličany, přijali tento fakt jako další anexi. Faktor etnického příbuzenství s obyvateli zbytku Ukrajiny, s nimiž mohli být díky „agresi sovětského impéria“ znovu spojeni, byl přitom haličskými „samostijniky“ ignorován.

Политическим идеалом "галицийской группировки" в киевском политическом руководстве является "незалежна Украина від Сяну до Дону" (ареал этнического расселения украинцев). Исторически – как уже говорилось – данная идеология сложилась в конце XIXв. Точнее говоря, она была искусственным образом "выращена" австро-венгерскими имперскими чиновниками с целью внести

раскол в движение галицийских "москвофилов" в преддверии Первой Мировой войны. Как всякая новая мысль, мысль независимости Украины строилась на отрицании существовавшей культурной традиции, рассматривающей две ветви единого народа – великороссов и малороссов, в качестве субэтносов одной великой нации. Как все неофиты, галицийские "самостийники" во все времена отличались и сейчас отличаются сугубой нетерпимостью к инакомыслящим и радикальностью политических решений. Не случайно, сами украинские политики на данный момент говорят о том, что "эти люди ("западеньци" – Р. М.) готовы сражаться за "незалежність" Украины до последнего украинца, (не говоря уже о "схидняках" – восточных украинцах, которых они и "природными"-то украинцами не считают!)" . И культурологически вполне обоснованно, что, в силу отсутствия прочной исторической памяти, в силу неосознанного отторжения исторической реальности, Россия в представлении "галичан" рисуется "Империей Зла", "тормозом" на пути "приобщения" Украины к "европейской цивилизации".

Politickým ideálom „haličského uskupení“ v kyjevském politickém vedení je „Nezávislá Ukrajina od Sanu po Don“ (areál etnického rozšíření Ukrajinců). Historicky, jak již bylo řečeno, daná ideologie vznikla na konci 19. století. Přesněji řečeno byla uměle „vypěstována“ rakousko-uherskými vládními činiteli s cílem vnést rozkol do hnutí haličských „moskvofilů“ (*členové haličského kulturního a politického hnutí*) na prahu I. světové války. Jako jakákoliv nová myšlenka byla i myšlenka nezávislosti Ukrajiny budována na popírání existující kulturní tradice, která chápala dvě větve jednoho národa (Velkorusy a Malorusy) jako subetnika jedné jediné národnosti. Tak jako všechna nová hnutí se haličtí „samostojnici“ vždy vyznačovali a stále vyznačují čirou neshovivostí vůči svým odpůrcům a také radikálností svých politických rozhodnutí. Ne náhodou sami ukrajinští politici v dané chvíli hovoří o tom, že „tito lidé“ („zapadenci“ – R. M.) jsou připraveni bojovat za „nezávislost“ Ukrajiny do posledního Ukrajince (nemluvě už o „schidňacích“ – východních Ukrajincích, které ani za „původní“ Ukrajince nepovažují!).“ A z kulturologického hlediska je pak zcela pochopitelné, že se z důvodu absence trvalé historické paměti a nevědomého vytržení z historické reality Rusko v představách „Haličanů“ zdá být „Říší zla“, „brzdou“ na cestě k „připojení“ Ukrajiny k „evropské civilizaci“.

Как говорилось выше, в настоящий момент "галицийская" идеология в целом соответствует своекорыстным интересам украинской правящей политической элиты, что оказывает непосредственное влияние на выработку политического климата российско-украинских связей.

Jak bylo řečeno výše, v současné době „haličská“ ideologie do značné míry odpovídá prospěchářským zájmům ukrajinské vládnoucí politické elity, což má bezprostřední vliv na formování politického klimatu rusko-ukrajinských vztahů.

3. С позиции многих известных аналитиков, дилемма российско-украинских связей состоит в том, что, будучи самостоятельной, Украина по определению становится враждебным России государством. Эта антиномия заложена в самой логике исторического развития. И ее причина – как не парадоксально это звучит на первый взгляд – заключается в генетической общности двух славянских народов.

3. Z pohľadu mnohých známych analytiků je dilema rusko-ukrajinských vzťahů postaveno na tom, že pokud je Ukrajina samostatná, tak se v podstatě pro Rusko stává nepřátelskou zemí. Tato antinomie je založena na samotné logice historického rozvoje. A přitom, jakkoliv paradoxně to na první pohled může znít, její příčina spočívá v genetické jednotě dvou slovanských národů.

Конкретно: если русские и украинцы, имеющие единую историю, культуру и язык (с диалектными различиями, меньшими чем у баварцев и саксонцев), будут едины в целях своей внешней и внутренней политики, то исчезает побудительный мотив и историческая логика в существовании суверенной Украины. По другому мнению коль скоро Украина юридически окончательно утверждает свою самостоятельность, то это требует обоснования отличными от России духовными и идеологическими устремлениями, отличными геополитическими и военно-стратегическими ориентирами.

Konkrétně: pokud Rusové a Ukrajinci, kteří mají společnou historii, kulturu a jazyk (s dialektologickými rozdíly menšími než u Bavorů a Sasů), budou jednotní co do cílů své zahraniční i vnitřní politiky, pak se podnět i historické odůvodnění existence suverénní Ukrajiny vytrácí. Další názor tvrdí, že jakmile Ukrajina definitivně stvrdí v právní rovině svou samostatnost, bude třeba ji opodstatnit duchovními a ideologickými záměry odlišnými od Ruska a odlišným geopolitickým a vojenským strategickým směřováním.

Киевская политическая элита стремится к бесконтрольному управлению страной. Галицийская политическая группировка осуществляет идеологическое обеспечение указанной политической программы. В итоге Украина с неотвратимостью оказывается в стане геополитических соперников Российской Федерации. И вне зависимости от того, какие политические силы находятся в данный момент у власти в Киеве, описанное положение вещей с неотвратимостью будет воспроизводиться до тех пор, пока Украина будет сохранять свою независимость. Такова логика исторического развития.

Kyjevská politická elita chce docílit neomezené kontroly nad zemí. Haličské politické uskupení zajišťuje ideologickou záštitu nad zmíněným politickým programem. V důsledku toho se Ukrajina neodvratně ocitá v táboře geopolitických soupeřů Ruské federace. Bez ohledu na to, jaké politické síly budou v Kyjevě právě u moci, výše

popsaný stav bude vznikat stále znovu a znovu, dokud si Ukrajina bude udržovat svou nezávislost. Taková je logika historického rozvoje.

Б) Роль и место Украины в геополитических раскладах США и их европейских соратников.

На самом деле, во внешнеполитических раскладах США и их европейских соратников основное внимание уделяется, конечно, России. И это понятно: Россия, повторимся – по своей природе, историческому опыту и культурной традиции, географическому положению, составу населения, проч. (см. Н. Бердяева) не может существовать иначе, нежели в качестве империи – конгломерата цивилизационно идентичных народов, скрепленного сильной государственной властью. И, в этом смысле, даже без отделенных республик, Россия объективно представляет собой мощную силу, способную противостоять далеко идущим планам по установлению "нового мирового порядка", откуда бы они не исходили. По другому мнению как уже говорилось выше, Россия в союзе с Белоруссией и Украиной сама способна ставить и решать проблемы мирового масштаба. Вот почему основной целью США, как мирового лидера, и их соратников из Европы на данный момент является недопущение союзнических связей между братскими державами так сказать, политика "превентивного устранения возможного конкурента".

B) Role a pozice Ukrajiny v geopolitickém rozložení sil USA a jejich evropských spojenců.

Hlavní pozornost v zahraničněpolitickém rozložení sil USA a jejich evropských spojenců ve skutečnosti patří samozřejmě Rusku. A je to pochopitelné. Rusko – jak již bylo řečeno – už ze své podstaty, z historické zkušenosti a kulturní tradice, kvůli své geografické poloze a složení obyvatelstva, atd. (viz N. Berďajev) nemůže existovat jinak než jako impérium – konglomerát civilizačně identických národů, utužený silnou státní mocí. A po této stránce Rusko, dokonce i bez odtržených republik, představuje objektivně mocnou sílu, která je schopná čelit dalekosáhlým plánům na ustanovení „nového světového řádu“, ať už by vycházely odkudkoliv. Podle jiného názoru, jak již bylo řečeno výše, je Rusko ve spojení s Běloruskem a Ukrajinou samo schopno vytyčovat a řešit problémy světového měřítka. Právě proto je v současné době hlavním cílem USA, jakožto světového lídra, a jejich spojenců z Evropy nepřipustit spojenecké vztahy mezi bratrskými mocnostmi, v rámci tzv. politiky „preventivního odstranění možného konkurenta“.

Как это выглядит практически?

Широко известно высказывание Макса Киндера о том, что англосаксы во все времена активно участвовали в развитии политической ситуации в Европе. Причем, в Европе они воевали в основном "за интерес". И очень редко "за

жизнь". И в этом смысле стратегия англосаксов, по мнению М. Киндера, всегда состояла и сейчас должна заключаться в том, что "между Германией и Россией должна находиться цепь небольших фрагментированных государств, подчиненных контролю англосаксов".

Jak to vypadá v praxi?

Široce znám je citát Maxe Kindera o tom, že Anglosasové se vždy aktivně zapojovali do vývoje politické situace v Evropě, přičemž bojovali zejména v zájmu svého „prospěchu“ a jen zřídka v zájmu „lepšího života“. I v tomto smyslu strategie Anglosasů podle názoru M. Kindera vždy spočívala a i nyní musí spočívat v tom, že „mezi Německem a Ruskem se musí nacházet pásma malých fragmentovaných zemí, které jsou pod kontrolou Anglosasů“.

Что это означает?

Представим себе политическую карту Европы. А на ней – стратегическую линию от Балтики до Черного моря. На Востоке от этой линии будет располагаться полудикая континентальная держава – Россия, источник сырьевых ресурсов и поставщик дешевой рабочей силы для государств Западного мира; далеко на западе – "цивилизованные" "англосаксонские" державы, осуществляющие "управление" "подконтрольными территориями" через зависимых от них представителей местной политической элиты; сам "железный занавес" будет состоять из множества карликовых государств, населенных маргинализированными осколками восточноевропейских народов.

Co to znamená?

Představme si politickou mapu Evropy a na ní strategickou linii od Baltského k Černému moři. Na východ od této linie se bude rozkládat polodivoká kontinentální mocnost – Rusko, zásobárna zdrojů surovin a dodavatel levné pracovní síly do zemí západního světa. Daleko na západě se nacházejí „civilizované anglosaské“ mocnosti, které „spravují“ „kontrolovaná teritoria“ skrze představitele místní politické elity, která je na nich závislá. Samotná „železná opona“ se bude skládat z mnoha trpasličích států, obývaných marginalizovanými pozůstatky východoevropských národů.

Теперь очевидно, что – даже сугубо географически! – Украина оказывается центральным звеном "санитарного кордона", призванного уберечь "англосаксонскую цивилизацию" от спонтанных катаклизмов на "азиатском континентальном пространстве". И только "анти-атлантическая" Белоруссия выпадает из описанного "особого пояса" (что, в частности, и объясняет травлю ее нынешнего лидера А. Лукашенко, развернутую в западных средствах массовой информации).

Z toho je jasně viditelné, že už jen kvůli své geografické poloze se Ukrajina stává centrálním článkem „sanitárního kordonu“, jež byl stvořen k ochraně „anglosaské civilizace“ proti spontánním kataklyzmatům v „asijském kontinentálním prostoru“. Jedině „antiatlantické“ Bělorusko se vysmekává z uvedeného „zvláštního pásma“ (což také částečně vysvětluje mediální štvanici na jejího současného lídra A. Lukašenka v západních státech).

Поэтому ни США, ни их европейские союзники не жалеют ни усилий, ни средств, для удержания Украины в ее нынешнем статусе – суверенного, и, делаем вывод, враждебного РФ державы.

Каким образом англосаксы могут контролировать целую чреду зависимых государств, настолько удаленных от "центров власти", что у местных политиков с неотвратимостью возникает иллюзия собственной самодостаточности?

Proto ani USA, ani jejich evropsští spojenci nelitují úsilí ani prostředků vynaložených k udržení Ukrajiny v její současné pozici – suverénního a tím pádem i vůči Rusku nepřátelského státu.

Jakým způsobem mohou Anglosasové kontrolovat celou řadu závislých zemí natolik vzdálených od „centra moci“, že mezi místními politiky zákonitě vzniká iluze vlastní soběstačnosti?

Ответ очевиден: через наднациональные международные структуры, которые в каждый конкретный исторический период смогут принимать форму либо военно-политических союзов, либо "союзов на доверии", либо "тесных, дружеских" (допустим – договорных) связей одних "ближайших" соратников с другими "союзниками".

Odpověď je jasná: přes nadnárodní mezistátní struktury, které v každém konkrétním historickém období mohou přijímat podobu buď vojensko-politických svazků, nebo „svazků založených na důvěře“, či „těsných, přátelských“ (řekněme smluvních) svazků jedněch („nejbližších“) spojenců s druhými „spojenci“.

В первой половине XX века в качестве такой наднациональной структуры выступала Лига наций – детище Версальского мира, который был построен как раз в соответствии с указанной схемой: мы знаем, что главным результатом Первой Мировой войны было раздробление Германской и Австро-венгерской империй на бесконечное множество фрагментированных мелких государств, "изъятие" России из числа государств-победителей и выработывание "железного занавеса" вокруг РСФСР.

V první polovině 20. století fungovala na pozici této nadnárodní struktury Liga národů – dítě Versailleského míru, který vznikl právě v souladu s uvedeným schématem. Jsme si dobře vědomi toho, že hlavním výsledkem I. světové války bylo rozdrobení německé

a rakousko-uherské říše na bezpočet fragmentovaných malých států, vyloučení Ruska ze skupiny vítězných mocností a vytvoření „železné opony“ okolo RSFSR.

После окончания Второй Мировой войны, в "фултоновской" речи Черчилля была провозглашена аналогичная геополитическая программа. Правда, на этот раз место Лиги наций заняла ООН, а границы "железного занавеса" передвинулись далее на Запад.

В наше время – мы видим – фактически происходит реанимация проекта "особого пояса" государств вокруг России, с его подчиненностью НАТО и с упором на специфическое региональное сотрудничество Прибалтики и Украины.

Po skončení II. světové války Churchill ve svém projevu v americkém Fultonu vyhlásil analogický geopolitický program. Pravda, Ligu národů v tomto případě nahradila OSN a hranice „železné opony“ se posunuly dále na západ. Vidíme, že v dnešní době skutečně probíhá oživení projektu „zvláštního pásma“ zemí okolo Ruska, který je podřízen NATO a klade důraz na specifickou regionální spolupráci Pobaltí a Ukrajiny.

Далее. Нетрудно предположить, что сценарий изоляции России от "цивилизованного мира" предполагает многоходовую геополитическую комбинацию, ключевым моментом которой является "отлучение" России от выходов к южным и северным морям, а также путей транзита углеводородов через "внутреннее" Каспийское море (аналог древнего "Шелкового пути", где на смену караванным тропам пришли современные газопроводы). Причем, наряду с вытеснением России с Кавказа, Прибалтики, бассейнов Черного и Каспийского морей, на данный момент происходит заполнение НАТО "вакуума силы" в стратегических точках Европы: на Балканах, в Черноморских проливах, в устье Дуная.

Přejdeme dále. Není těžké předvídat, že scénář izolace Ruska od „civilizovaného světa“ vyžaduje vícetahovou kombinaci, jejímž klíčovým momentem je „odříznutí“ Ruska od přístupu k jižním a severním mořím a také tranzitních tras fosilních paliv přes „vnitřní“ Kaspické moře (ty jsou analogií dávné Hedvábné stezky, kde cestu karavanou na nich nahradily současné plynovody). Zároveň s vytěsněním Ruska z Kavkazu, Pobaltí, pomorí Černého a Kaspického moře v daném okamžiku probíhá i vyplňování „vakua síly“ silami NATO ve všech strategických bodech Evropy: na Balkáně, v Černomořských průlivech a v ústí Dunaje.

В этой связи, агрессия против Югославии геополитически является тщательно подготавливаемым этапом передела мира. Дело в том, что и Югославия, и Сербия особенно, географически располагаются на геополитической оси "Европа – Малая Азия", без "освоения" которой, невозможно соединить военную мощь Западной Европы с геополитическим положением Турции

и черноморских проливов, ибо, не вытаскив балканскую фланговую "занозу", невозможно осуществить успешное проникновение в славянский анклав. Неслучайно поэтому все серьезные наступления на Восток в течение нового времени начинались с Сербии. Так было в 1914 году, так было и в начале Второй Мировой войны (широко известно, что из-за операции на Балканах Гитлер был вынужден задержать план Барбаросса на шесть или семь недель).

V souvislosti s tím představuje agrese proti Jugoslávii geopoliticky pečlivě připravenou etapu přerozdělení světa. Celá podstata tkví v tom, že jak Jugoslávie, tak zejména Srbsko se geograficky rozkládají na geopolitické ose Evropa – Malá Asie, bez jejíhož „ovládnutí“ není možné spojit vojenskou moc západní Evropy s geopolitickou polohou Turecka a černomořských průlivů, a pokud nebude tento strategický „klín“ odstraněn, nebude možné ani úspěšně proniknout do slovanské enklávy. Ne náhodou proto všechny seriózní výpady na východ v průběhu celého novověku začínaly v Srbsku. Tak tomu bylo v roce 1914, tak tomu bylo i na začátku II. světové války (je všeobecně známo, že kvůli operaci na Balkáně byl Hitler donucen pozastavit plán Barbarossa na šest nebo sedm týdnů).

По другому мнению Косово поле – это единственная природная равнина в Моравской котловине на Балканах, где можно разместить серьезную военную группировку. Если НАТО сумеет укрепиться в Косовом поле, то это откроет перед альянсом возможность оказывать дополнительное давление на Белград, а, вместе с ним, и на Румынию, Венгрию и Болгарию с целью втягивания их в орбиту геополитических устремлений англосаксов.

Podle jiného názoru je Kosovo jedinou přírodní rovinou v balkánské Moravské kotlině, kde je možné rozmístit strategické vojenské seskupení. Pokud NATO dokáže upevnit svou pozici v Kosovu, pak bude moci vyvíjet dodatečný nátlak na Bělehrad a s ním i na Rumunsko, Maďarsko a Bulharsko s cílem zatáhnout je do sféry geopolitických záměrů Anglosasů.

В тоже время, если указанные страны, в той или иной форме (пусть, хотя бы в качестве ассоциированных членов) будут вовлечены в противостоящий России военный блок, то, несмотря на уступки по условиям Дунайских конвенций, РФ с неотвратимостью потеряет статус Дунайской державы, а у англосаксов появится возможность сформировать достаточно однородный геополитический блок на ближних подступах к Украине.

Pokud budou jmenované země v té nebo oné podobě (třeba i jen jako přidružení členové) současně zapojeny do vojenského bloku stojícímu proti Rusku, pak Rusko, nehledě na ústupky dle ujednání Dunajských konvencí RF, nevyhnutelně ztratí status

dunajské mocnosti a Anglosasové získají možnost zformovat poměrně sourodý geopolitický blok na přístupových cestách k Ukrajině.

Конечная цель указанных "перестроений" выглядит вполне транспарентной: полное (причем, на самое неопределенное время) вытеснение России из бассейна Черного моря и устранение потенциальной возможности ее воздействия (как наиболее крупной из славянских держав) на развитие событий в Средиземноморье и, делаем вывод, в Центральной Европе.

Finální cíl tohoto „přeskupování“ se zdá být zcela zřejmý: úplné vytěsnění Ruska z pomoci Černého moře (přičemž na neomezeně dlouhou dobu) a odstranění potenciální možnosti jeho vlivu (coby největší ze slovanských mocností) na rozvoj událostí ve Středomoří a v konečném důsledku i ve střední Evropě.

Между тем, изменение соотношения сил в ближайшем окружении Российского государства инициирует кровавые конфликты в его пределах. Так, скажем, фактическая потеря Севастополя, в конечном счете, привела к трагедии в Чечне (неужели движение Дудаева было бы возможным, если бы Россия по-прежнему жестко контролировала площади, прилегающие к бассейну Черного моря?), а планомерное вытеснение России с Кавказа – сепаратистские тенденции в мусульманских автономиях и бунты крымских татар на Украине.

Стоит ли говорить, что ни один из указанных планов не имел бы ни малейшего шанса на успех, если бы не трагические события 1991 года?

Zároveň s tím změny poměru sil v nejbližším okolí Ruského státu iniciují krvavé konflikty i uvnitř jeho hranic. Tak například faktická ztráta Sevastopolu ve svém důsledku vedla k tragédii v Čečensku (Cožpak by bylo hnutí Dudajeva skutečně možným, pokud by Rusko stále ještě přísně kontrolovalo území přilehlá k černomořské pánvi?). Úmyslné vytěsnění Ruska z Kavkazu vedlo k separatistickým tendencím v muslimských autonomních oblastech a k povstání krymských Tatarů na Ukrajině.

Je třeba ještě dodávat, že ani jeden z uvedených plánů by neměl ani nejmenší šanci na úspěch, pokud by nedošlo k tragickým událostem v roce 1991?

США заинтересованы в усилении своих позиций в Восточной Европе, бассейне Черного моря, в Средиземноморье, в устье Дуная и на Балканах, а также на путях транзита сырьевых ресурсов (включая энергоносители) из бассейна Каспия и Средней Азии в Европу. Усиление позиций США в указанных пунктах обусловлено ослаблением контроля над ними Российской Федерации и утратой последней статуса глобальной державы. Англосаксы традиционно стремятся к изоляции России от государств Западной Европы. Украина явилась инициатором окончательного изменения послевоенного устройства мира (да, и как это могло быть иначе?: с уходом Украины из Союза, последний очевидно потерял свое геополитическое значение). Являясь суверенным государством,

Украина, по существу, оказывается гарантом невозможности возвращения существовавшего порядка вещей. Поэтому консервация Украины в качестве экономически несостоятельного, в культурном отношении отсталого, но юридически независимого государства оказывается отвечающей "жизненным интересам" Соединенных Штатов Америки.

USA se snaží posílit své pozice ve východní Evropě, na pobřeží Černého moře, ve Středomoří, při ústí Dunaje, na Balkáně a také na tranzitních trasách surovinových zdrojů (včetně zdrojů energetických) z pobřeží Kaspického moře a střední Asie do Evropy. Posílení pozic USA v uvedených bodech je podmíněno oslabením kontroly Ruské federace nad těmito body a ztrátou jejího statutu mezinárodní mocnosti. Anglosasové se tradičně snaží izolovat Rusko od zemí západní Evropy. Ukrajina se stala iniciátorem konečných změn poválečného uspořádání světa (Ano, však jak jinak lze chápat to, že s odchodem Ukrajiny ztratil SSSR svůj geopolitický význam?). Jakožto suverénní stát Ukrajina v podstatě garantuje, že se nemohou věci vrátit zpátky do svých kolejí. Právě proto udržování Ukrajiny v pozici ekonomicky nesoběstačného, kulturně zaostalého, ale právně nezávislého státu plně vyhovuje „životním zájmům“ Spojených států amerických.

В) Германия и Украина: специфика геополитических интересов.

Если англосаксы всегда воевали в Европе "за интерес", то Германия (см. раб. И. Ильина) – за "жизненное пространство". Причем со времен Кирилла и Мефодия, основное острие германской экспансии было направлено на славянский Восток. В то время, как англосаксы стремились установить контроль над стратегическими пунктами евроазиатского анклава, германцы уничтожали или ассимилировали одно славянское племя за другим. Геополитические интересы англосаксов не простирались далее стремления овладеть основными торговыми артериями в Восточной Европе; германцев занимали вещи куда более прозаические: бакинская нефть, украинский чернозем, донецкий уголь.

С) Německo a Ukrajina: specifikum geopolitických zájmů.

Pokud Anglosasové vždy bojovali v Evropě v zájmu svého „prospěchu“, pak Německo bojovalo (viz práce I. Iljina) za „životní prostor“. Přičemž už od dob Cyrila a Metoděje byl hlavní proud německé expanze směřován na slovanský východ. Zatímco se Anglosasové snažili získat kontrolu nad strategickými body eurasijské enklávy, Germáni ničili nebo asimilovali jeden slovanský kmen za druhým. Geopolitické zájmy Anglosasů nepřekračovaly snahu o ovládnutí hlavních obchodních tepen ve východní Evropě, oproti tomu Germány zajímaly věci daleko prozaičtější: ropa v Baku, černozem na Ukrajině, uhlí v Doněcku.

Выше мы уже писали, что мысль украинской государственности зародилась на рубеже XIX-XX вв. в недрах польского национального сознания. Между тем,

впервые на официальном уровне концепция Киевского княжества, как сателлита Германии была озвучена в высказываниях "железного канцлера" Отто фон Бисмарка. Неслучайно, именно германцы превратили Галичину в "украинский Пьемонт", а австрийцы в начале XX века уничтожили 60 тыс. галицийских москвофилов. Все самые видные деятели украинского сепаратизма – Грушевский, Шептицкий, Скоропис-Елтуховский, Дмитрий Донцов, в то или иное время, являлись агентами германского Генштаба.

В 1918 году, при гетмане Скоропадском, Германия провела первое испытание "освоения Украины"; в 1941 – 1943 – второй.

Výše již bylo řečeno, že myšlenka ukrajinské státnosti se zrodila na přelomu 19. a 20. století v nitru polského národního vědomí. Přitom poprvé byla na oficiální úrovni koncepcie Kyjevského knížectví jako státu závislého na Německu vyřčena v projevech „železného kancléře“ Otty von Bismarcka. Není náhodou, že to byli právě Germáni, kdo přetvořil Halič na ukrajinský Piemont, a Rakušané, kdo na začátku 20. století zlikvidoval 60 tisíc haličských „moskvofilů“. Všichni nejdůležitější činitelé ukrajinského separatismu – Hruševskij, Šeptyckij, Skoropis-Jeltuchovskij a Dmitrij Doncov – byli v té či oné době agenty německého Generálního štábu.

V roce 1918 za heťmana Skoropadského Německo provedlo první test „osvojení Ukrajiny“, v letech 1941 – 1943 druhý.

В наше время, после падения Берлинской стены, германская государственность объективно находится на подъеме исторического развития, канцлеры объединенного державы примеривают на себя тогу европейского лидера. Между тем дилемма "жизненного пространства" в современной Германии стоит не менее остро, чем в 1933 году. Десять веков предки современных немцев, через кровавые победы и сокрушительные поражения, осуществляли свой "дранх нах остен". Немцы – народ основательный: к Первой глобальной войне они стали готовиться за пятьдесят лет до ее начала. Поступательное движение народов имеет свою историческую инерцию. Направление движения германских племен определилось еще во времена Барбароссы: Восток Европы. Трудно поверить, что демократические формы правления, принятые в современной Германии, являются серьезным противовесом цивилизационным установкам европейского суперэтноса.

V současné době, po pádu Berlínské zdi, se německý stát objektivně nachází na vzestupu historického rozvoje, kancléři sjednocené mocnosti si zkouší tógu evropského lídra. Dilema týkající se „životního prostoru“ přitom v současném Německu rezonuje stejně silně jako v roce 1933. Po tisíc let se předkové současných Němců skrze krvavá vítězství i drtivé porážky snažili uskutečnit svůj „Drang nach Osten“. Němci jsou národem důkladným: na I. světovou válku se začali připravovat padesát let před jejím začátkem. Progresivní pohyb národů má svou historickou

setrvačnost. Směr postupu germánských kmenů byl určen již za časů Barbarossy: východ Evropy. Je těžké uvěřit, že demokratické formy vlády, které v současném Německu fungují, představují důležitou protiváhu civilizačního směřování evropského superetnika.

В наше время Германия "сосредотачивается". Но добродушие "грубого Готтлиба" никого не должно успокаивать. В наше время существуют все условия для возрождения немецких имперских амбиций. С противником проще справиться, когда в его рядах царит нестроение. Исторический противник Германии – западное и восточное славянство. Поэтому сохранение Украины в качестве суверенного государства полностью отвечает геополитическим интересам немецкой государственности.

Německo se v současné době koncentruje. Ale добросрдеčnost „krutého Gottlieba“ nesmí nikoho ukolébat. I v dnešní době panují ideální podmínky pro znovuzrození německých říšských ambic. Protivníkovi je snazší se postavit, když v jeho řadách vládne zmatek. Historickým protivníkem Německa jsou západní a východní Slované. Proto zachování Ukrajiny jakožto suverénního státu zcela odpovídá geopolitickým zájmům německé státnosti.

Г) Украина, как "тroyанский конь" поствизантийского цивилизационного пространства.

Современная религиозная ситуация на Украине чрезвычайно сложна. По одному мнению, здесь продолжает активно действовать Украинская Православная церковь Московского Патриархата. (Причем, особенно значительно ее влияние на Востоке и Юге республики, где расположены "твердыни московского православия": Святогорский монастырь, монастырь св. Владимира в селе Никольское, Успенский монастырь в Одессе, Запорожская, Херсонская епархии Новороссии). По другому мнению на Западе Украины сильны позиции раскольнических православных группировок, униатов и иудаистов. В Донецкой, Луганской, Днепропетровской и Харьковской областях широкое распространение получили различные секты, в том числе и тоталитарные: свидетели Иеговы, баптисты, адвентисты седьмого дня, кришнаиты. В Крыму и малых шахтерских городах Донбасса значительно влияние ислама.

D) Ukrajina coby „trojský kůň“ postbyzantského civilizačního prostoru.

Současná náboženská situace na Ukrajině je mimořádně složitá. Podle jednoho názoru zde nadále aktivně působí Ukrajinská pravoslavná církev Moskevského patriarchátu. (Přičemž obzvláště důležitý je její vliv na východě a jihu republiky, kde se nacházejí „pevnosti moskevského pravoslaví“: Svatohorský klášter, klášter sv. Vladimíra ve vsi Nikolskoje, Uspenský kostel v Oděse, Záporožská a Chersonská diecéze Novoruska). Podle jiného názoru mají na západě Ukrajiny silné postavení odštěpenecká

pravoslavná uskupení, uniaté a judaisté. V Doněcké, Luhanské, Dněpropetrovské a Charkovské oblasti zaznamenaly široký rozmach různé sekty, včetně těch totalitních: svědkové Jehovovi, baptisté, adventisté sedmého dne či přívrženci hnutí Hare Krišna. Na Krymu a v malých hornických městech Donbasu má značný vliv Islám.

Между тем, значение Украины в вопросе размежевания сфер воздействия ведущих религиозных конфессий трудно переоценить: как уже говорилось, Киев является колыбелью русского православия, ключевым (даже сугубо географически!) звеном поствизантийского цивилизационного объёма. Исключение Киева из иерархии связей внутри православия с неотвратимостью влечет за собой разрушение конфессионального единства на всей площади Восточнохристианской цивилизации, и ее современного ядра – православной России. Важнейшим звеном реализации стратегии размывания поствизантийского цивилизационного мироустройства является политика расчленения Русской Православной Церкви, осуществляемая нынешним украинским режимом.

Význam Ukrajiny v otázce vymezování sfér vlivu hlavních náboženských vyznání lze přitom jen stěží přehodnotit: jak bylo již řečeno, Kyjev je kolébkou ruského pravoslaví, klíčovým (dokonce i jen čistě geograficky!) článkem postbyzantského civilizačního prostoru. Vyloučení Kyjeva z hierarchie vztahů uvnitř pravoslaví s sebou neodvratně přináší narušení konfesní jednoty na celém území východokřesťanské civilizace a jejího současného jádra – pravoslavného Ruska. Nejdůležitějším článkem realizace strategie podemílání postbyzantského civilizačního uspořádání světa je politika rozštěpení Ruské pravoslavné církve, která je prováděna současným ukrajinským režimem.

Духовным центром сил, стремящихся к разрушению православного космоса, разумеется, является Ватикан, имеющий большой опыт в политике окатоличевания славянских народов. Так, в XI-XII-XIII вв., при содействии немецких феодалов, католицизм проник в Польшу, затем – в Чехию, Венгрию. И хотя в эпоху реформации сама Германия приняла учение Лютера, указанные страны на данный момент числятся среди наиболее верных прозелитов Ватикана.

В наше время католицизм обрел исторический шанс проникнуть в самое сердце русского православия: в Киев.

Duchovním centrem sil usilujících o rozvrácení pravoslavného kosmu je bezpochyby Vatikán, který má velké zkušenosti v politice pokatoličťování slovanských národů. Připomeňme si, že v 11., 12. a 13. století za podpory německých feudálů pronikl katolicismus do Polska a poté do Českých zemí a Uher. A i když v období reformace

Německo samo přijalo Lutherovo učení, jmenované země se v tuto chvíli řadí mezi proselyty Vatikánu.

V současnosti katolicismus získal historickou šanci proniknout do samotného srdce ruského pravoslaví, do Kyjeva.

Это полностью совпадает с вековыми устремлениями Ватикана. Так, еще в начале XVII столетия папа Урбан VII взывал к галичанам: "О, мои Русины! Через вас-то надеюсь я достигнуть Востока..." И, видимо, не случайно, еще в эпоху последних Романовых, мудрый "реакционер" П. Н. Дурново предупреждал потомков: "только безумец может хотеть присоединить Галицию. Кто присоединит Галицию, потеряет империю...".

To se zcela shoduje s odvěkými snahami Vatikánu. Připomeňme, že ještě na začátku 17. století papež Urban VII. vzkázal Haličanům: „О, moji Rusíni! Jen skrze Vás doufám v dosažení východu...“ A patrně ne náhodou ještě za vlády posledních Romanovců moudrý „zpátečník“ P. N. Durnovo varoval své potomky: „Jen blázen může chtít připojit Halič. Kdo připojí Halič, ten ztratí impérium...“.

Заинтересованность Ватикана в разрушении византийского духовного наследия – вполне понятна: на руинах православной духовности Ватикан надеется построить здание римской вселенской церкви. Изучение истоков происхождения геополитических интересов государств Восточной Европы, представляется куда более занимательным.

Zájem Vatikánu na zničení byzantského duchovního dědictví je zcela pochopitelný. Vatikán doufá, že na ruinách pravoslavné duchovnosti vztyčí stavbu římské ekumenické církve. Zkoumání pramenů původu geopolitických zájmů zemí východní Evropy se ukazuje být stále zajímavějším.

Исторически Польша, Чехословакия и Венгрия со Средних веков были форпостом латинства против православного мира. И только Потсдам на пятьдесят лет сделал их вотчиной СССР. Однако, и в этот период, они являлись самыми ненадежными партнерами России. (То есть, даже менее лояльными, нежели восточные немцы, которых Горбачев в конце "перестройки" просто "вытолкнул в шею" из Варшавского договора). Между тем, стоило несколько ослабить "дружеские объятия" Советской империи, как восточноевропейские латиняне выскользнули из сферы ее воздействия.

Z historického hlediska bylo Polsko, Československo a Maďarsko od Středověku předvojem latinů v boji proti pravoslavnému světu. A teprve Postupim z nich na padesát let udělala leníky SSSR.

Avšak i v této době byli těmi nejméně spolehlivými partnery Ruska. (Tj. dokonce méně loajálními než východní Němci, které Gorbačov na konci perestrojky „vyšťípál“

z Varšavské smlouvy.) Pak už stačilo jen trochu polevit v „přátelských objetích“ Sovětské říše a východoevropané latiníci okamžitě vyklouzli ze sféry jejího vlivu.

Однако, небольшие государственные образования на стыке мощных геополитических систем, особенно в период обострения международных связей, по определению, не могут иметь ни независимой внешней политики, ни устойчивой "национальной" идеологии. Они с неотвратимостью либо идеологически зависят от России, либо оказываются втянутыми в орбиту сил, с ней соперничающих. В итоге, державы западных славян и угров довольно скоро обрели нового сюзерена.

В этом смысле, особая ожесточенность, проскальзывающая в отношениях РФ с бывшими сателлитами, имеет свое очевидное объяснение: это – ненависть холопа к бывшему своему господину.

Nicméně platí, že malé státní útvary ležící na styčných plochách obrovských geopolitických systémů už ze své podstaty nemohou mít, zejména v době vyostření mezinárodních vztahů, ani nezávislou zahraniční politiku, ani stabilní „národní“ ideologii. Neodvratně se stávají buď subjektem ideologicky závislým na Rusku, nebo satelitem na oběžné dráze sil s ním soupeřících. V důsledku toho státy západních Slovanů a Uhrů celkem brzy získaly nového suzeréna.

V tomto světle pak získává své opodstatnění i ona mimořádná zarputilost, která proniká do vztahů RF s jejími bývalými satelity: je to nenávisť nevolníka ke svému bývalému pánovi.

Разделение Украины и России открыло возможность перед европейскими "карликами" сыграть роль "доброго барина" в отношении с обнищавшей Украиной. И этой роли они добросовестно следуют, особенно ПНР. И Польша, и Чехия, и Словакия на данный момент, по "мелочам", безусловно, помогают Украине. При этом, – как и положено ответственному доброхоту – они не забывают последнюю поучать. "Добру", "истине", "хорошим манерам". И, вместе с тем, истинной вере.

Rozdělení Ukrajiny a Ruska umožnilo evropským „trpaslíkům“ ve vztazích se zbídačenou Ukrajinou sehrát roli „dobrého pána“. A tuto svou roli hrají opravdu poctivě, zejména pak Polská lidová republika. Polsko, Česko, i Slovensko v tuto chvíli „maličkostmi“ Ukrajině bezesporu pomáhají. Přitom ji však, jak se na zodpovědného dobrodince sluší, nezapomínají ani poučovat. O „dobru“, o „pravdě“, o „slušném chování“, a zároveň s tím i o pravé víře.

Вот так, постепенно, ненавязчиво, незаметно Украина "вымывается" из поствизантийского цивилизованного информационного обмена культур, у истоков которого стояла Киевская Русь. В итоге украинское национальное самосознание подвергается немыслимым перегрузкам (см. раб. Н. Трубецкого)

и, в конечном счете, раздваивается. А Ватикан постепенно приближается к решению поставленной геополитической задачи.

A tak se postupně, decentně a nenápadně Ukrajina „vytrácí“ z postbyzantského civilizačního, informačního a kulturního „tržiště“, u jejíchž pramenů stála Kyjevská Rus. Ve výsledku je ukrajinské národní sebeuvědomění podrobováno nepředstavitelnému přetěžování (viz práce N. Trubeckého) a to vede k jeho rozvojování. Tím se Vatikán postupně přibližuje k vyřešení vytyčeného geopolitického úkolu.

Однако, униаты и паписты – всего только самые крупные стервятники, слетевшиеся к расчлененному телу Советской империи. Рядом с ними кружат птицы поменьше. Плюралистические Соединенные Штаты "представлены" в духовной жизни Украины кришнаитами, иеговистами, представителями многочисленных неопротестантских сект; "монофизичные" немцы - баптистами и пятидесятниками; на Украине на данный момент можно встретить корейских, китайских, индуистских, японских проповедников. Не уступают им и "доморожденные" мессии, вроде пресловутого руководителя "Белого братства" Анатолия Криволапова. И всех их тепло приветчает правящая киевская политическая элита во главе с президентом страны.

Avšak uniaté a papisté jsou těmi největšími supy, kteří se slétli k naporcovanému tělu Sovětského impéria. Po jejich boku krouží ptáci menší. Pluralistické Spojené státy jsou „zastoupeny“ v duchovním životě Ukrajiny přívrženci hnutí Hare Krišna, jehovisty, a představiteli početných neoprotestantských sekt. „Monotónní“ Němci jsou zastoupeni baptisty či pentekostalisty a v současné době je na Ukrajině možné potkat i korejské, čínské, hinduistické či japonské kazatele. Pozadu nezůstávají ani „doma odchovaní“ mesiáši, jako například věhlasný vůdce Bílého bratrstva Anatolij Krivolapov. A vládnoucí politická elita v čele s prezidentem je všechny vřele vítá.

Но это еще не самое страшное. На фоне эрозии черноморского статуса России и роли русских, как главного геополитического и исторического субъекта в регионе Евразии, и последовавшей за ними фрагментации православного и славянского компонента в Восточной Европе и на Балканах, что – см. выше – непосредственно связано с отсутствием осмысленной стратегической линии России в отношении Украины, новый импульс в своем развитии обретает на данный момент и глобальной ислам.

Ale to ještě není to nejhorší. Na pozadí oslabení role Rusů coby hlavního geopolitického i historického subjektu v regionu Eurasie a také eroze černomořského statutu Ruska, jež byla následována fragmentací pravoslavného a slovanského komponentu ve východní Evropě a na Balkáně, což je (viz výše) bezprostředně

spojeno s absencí smysluplné strategické linie Ruska vůči Ukrajině, nachází v tuto chvíli nový impuls ke svému rozmachu i globální islám.

Так, например, непосредственным результатом происходящего на наших глазах "размывания" поствизантийского цивилизационного пространства явилось широкое распространение геополитической идеи "исламской дуги от Адриатики до Великой Китайской стены" (автор: А. Изетбегович). Наряду с этим, реальное воплощение получила стратегия Черноморо-Кавказско-Каспийской дуги, продвигаемая современными пантюркистами. В итоге, на Севере Европы на данный момент Россия почти возвращена к положению *ante bellum Livoniam* и может потерять обеспеченный в военном измерении выход к морю, а на Черном море – уже находится в положении *post bellum Crimeum*. Небывалая драма крушения исторической роли России в качестве отдаленного следствия обеспечила успехи движения "Талибан" в Афганистане, стимулирует бесконечные кровавые брожения в Арабском мире, подогревает возрастающие аппетиты Турции на Кавказе, Закавказье и в Причерноморье, инициирует динамические процессы на площади постсоветской Средней Азии, и т.д., и т.п.

Tak například bezprostředním výsledkem „podemílání“ postbyzantského civilizačního prostoru, které probíhá před našima očima, bylo rozsáhlé rozšíření geopolitické ideje „islámského oblouku od Jadranu po Velkou čínskou zeď“ (autor A. Izetbegović). Současně s tím byl opravdu uskutečněn záměr černomořsko-kavkazsko-kaspického oblouku, prosazovaný současnými panturkisty. Výsledkem je, že se Rusko v současnosti na severu Evropy téměř vrátilo ke stavu *ante bellum Livoniam* a může ztratit přístup k moři, získaný válečnou cestou. Na Černém moři se už nachází ve stavu *post bellum Crimeum*. Následkem (i když nepřímým) nebývale dramatického oslabení historické role Ruska byly i úspěch hnutí Talibán v Afghánistánu, stimulace nekonečných krvavých pŮtek v arabském světě, oživení vzrůstajících choutek Turecka na Kavkazu, v Zakavkazsku a při Černém moři, iniciace dynamických procesů na území postsovětské Střední Asie, atd., atp.

На первый взгляд, все перечисленное выглядит не вполне очевидным. На самом же деле, все упомянутые процессы – взаимоувязаны. По крайней мере, в том смысле, в котором, так или иначе, оказываются взаимосвязанными все актуальные исторические процессы. Россия на данный момент не уделяет должного внимания перипетиям религиозной жизни на Украине. Таким образом, она – вольно или невольно – инициирует прогрессирующую эрозию поствизантийского цивилизационного пространства. Разрушение духовной среды обитания народа с неотвратимостью влечет за собой изменения его ментального облика. Последствия подобного "социального эксперимента" – не поддаются никакому прогнозированию.

Na první pohled není, co zde bylo uvedeno, příliš patrné. Ve skutečnosti jsou však všechny zmíněné procesy vzájemně propojeny. Přinejmenším v tom smyslu, ve kterém jsou tak nebo onak vzájemně propojeny všechny aktuální historické procesy. Rusko v tomto okamžiku nevěnuje náležitou pozornost peripetiím náboženského života na Ukrajině. Tímto způsobem pak, ať už vědomě či bezděky, iniciuje rozvíjející se erozi postbyzantského civilizačního prostoru. Narušení duchovního klimatu obyvatelstva s sebou neodvratně přináší změny jeho mentálního profilu. Následky podobného „sociálního experimentu“ pak mohou být absolutně nepředvídatelné.

Какие же выводы можно сделать из всего вышесказанного?

1. В настоящий момент у России отсутствует четко сформулированная иерархия внешнеполитических приоритетов, включая ясное понимание того обстоятельства, что исходным пунктом внешнеполитической программы правительства РФ на данный момент должна стать оптимизация взаимосвязей со странами "ближнего зарубежья", в контексте которой центральной проблемой является т.н. "украинский вопрос";

Jaké že závěry můžeme vyvodit ze všeho, co bylo řečeno výše?

1. V současné chvíli Rusku chybí jasně zformulovaná hierarchie zahraničněpolitických priorit. Jejich součástí musí být pochopení faktu, že výchozím bodem zahraničněpolitického programu vlády RF se v současné chvíli musí stát optimalizace vzájemných vztahů se zeměmi „blízkého zahraničí“, v jejímž kontextu je zásadním problémem tzv. „ukrajinská otázka“;

2. Сущность "украинского вопроса" состоит в том, чтобы всеми доступными средствами вовлечь Украину в сферу воздействия Российской Федерации, ибо в противном случае, Украина с неотвратимостью окажется в стане геополитических противников РФ, что грозит последней неисчислимыми негативными геополитическими последствиями;

2. Podstata „ukrajinské otázky“ tkví v zapojení Ukrajiny do sféry vlivu Ruské federace všemi dostupnými prostředky, neboť v opačném případě se Ukrajina neodvratně ocitne v táboře protivníků RF, čímž by hrozila možnost nesčetných negativních geopolitických následků;

3. Смена внешнеполитического курса Украины на данный момент может произойти только путем смены правящей в этой стране политической элиты. Политика, которую проводит нынешнее киевское руководство прямо и непосредственно противоречит жизненным (как экономическим, так и политическим, духовным, культурным) интересам и устремлениям, как украинского, так и великорусского народов. Именно это обстоятельство, при всей сложности поставленной выше задачи, вселяет веру в ее принципиальную разрешимость.

3. Změna zahraničněpolitického směřování Ukrajiny může v tuto chvíli proběhnout jen prostřednictvím výměny tamní vládnoucí politické elity. Politika, kterou realizuje současné kyjevské vedení, přímo a bezprostředně odporuje životním (jak ekonomickým, tak i politickým, duchovním a kulturním) zájmům a snahám jak ukrajinského, tak i velkoruského lidu. Právě tato skutečnost, nehledě na vší složitost výše uvedeného problému, dává naději na jeho principiální řešitelnost.

4. При разрешении указанной проблемы РФ с неотвратимостью столкнется с прогрессирующим противодействием целого ряда серьезных противников: Соединенных Штатов Америки и их европейских соратников, Германии, католических государств Западной Европы, мусульманских государств. Внутри Украины геополитическим устремлениям российского руководства всемерно и предельно упорно будут противостоять последователи галицийской политической группировки в киевском политическом руководстве и на Западной Украине (между тем, как основное ядро, как региональных, так и столичной политических элит – мы в этом абсолютно убеждены – при первых же решительных шагах России, без сомнения, изменит свою политическую ориентацию), а также крымско-татарские националистические объединения. Однако, продуманная дипломатическая поддержка целого ряда последовательных шагов, а также комплексное применение всех возможных рычагов воздействия на политическую ситуацию на Украине могут принести свои плоды.

4. Při řešení uvedeného problému se RF neodvratně setká s narůstajícím odporem celé řady protivníků, jež je třeba brát vážně: Spojených států amerických a jejich evropských spojenců – Německa, katolických zemí západní Evropy a muslimských zemí. Uvnitř Ukrajiny budou geopolitickým snahám ruského vedení všemožně a s maximální urputností vzdorovat přívrženci haličského politického hnutí z řad kyjevského politického vedení i ze Západní Ukrajiny (zatímco jádro jak regionálních, tak i celostátních elit – o tom není nejmenších pochyb – při prvních rozhodných krocích Ruska změni svou politickou orientaci), ale také krymskotatarská nacionalistická sdružení. Avšak promyšlená diplomatická podpora celé řady následujících kroků a také komplexní nasazení všech dostupných pák, ovlivňujících politickou situaci na Ukrajině, mohou přinést své plody.

2.2 Vybrané překladatelské problémy

2.2.1 Slovesné kondenzátory – přechodníky, přídavná jména slovesná, infinitiv

Slovesné kondenzátory slouží k jazykové úspoře. K těmto kondenzátorům se řadí přechodníky, infinitivní vazby a přídavná jména slovesná.

Пřechodníky vyjadřují vedlejší děj, který buď už proběhl, tj. přechodník minulý (*заметив*), nebo který probíhá současně s hlavním dějem, tj. přechodník přítomný (*читая*). V ruštině jsou přechodníky minulé i přítomné stále hojně užívány a patří do „živé slovní zásoby“, zatímco v češtině jsou přechodníky považovány spíše za archaické výrazy. Proto je do češtiny překládáme většinou pomocí **vedlejší věty**.

Исходя из реалий на данный момент, ни одна из обозначенных выше задач не может быть успешно разрешена вне понимания существа позиции и роли США в развитии интересующих РФ политических процессов, с целью умелого использования ее (этой позиции) достоинств и недостатков.

Покud budeme vycházet ze současných reálií, ani jeden z výše naznačených úkolů nemůže být úspěšně vyřešen bez vysvětlení podstaty pozice a role USA ve vývoji pro RF zajímavých politických procesů tak, aby byly zručně využity přednosti a nedostatky této pozice.

С позиции многих известных аналитиков, дилемма российско-украинских связей состоит в том, что, *будучи* самостоятельной, Украина по определению становится враждебным России государством.

Z pohledu mnohých známých analytiků je dilema rusko-ukrajinských vztahů postaveno na tom, že *pokud je* Ukrajina samostatná, tak se v podstatě pro Rusko stává nepřátelskou zemí.

... ибо, *не вытацив* балканскую фланговую "занозу", невозможно осуществить успешное проникновение в славянский анклав.

... а *pokud nebude* tento strategický „klín“ *odstraněn*, nebude možné ani úspěšně proniknout do slovanské enklávy.

Pouze jednou jsme přechodník minulý přeložili pomocí **hlavní věty**.

Не случайно, не так давно на сессии Всемирного банка Джеффри Сакс, практически *вернувшись* к терминологии Рикардо и Адама Смитта, сказал, что географическое положение наполовину решает успешность и развитость экономики, а удаленность от портов и судоходных рек - лишает государство половины доходов.

Ne náhodou ne *se* nedávno na zasedání Světové banky Jeffrey Sachs de facto **vrátil** k terminologii Ricarda a Adama Smithe, když řekl, že geografická poloha z poloviny rozhoduje o úspěšnosti i vyspělosti ekonomiky a vzdálenost od přístavů a splavných řek zbavuje zemi poloviny příjmů.

V následující větě jsme přechodník přítomný nahradili **příslovcem**.

Являясь суверенным государством, Украина, по существу, оказывается гарантом невозможности возвращения существовавшего порядка вещей.

Якоžто суверénní stát Ukrajina v podstatě garantuje, že se nemohou věci vrátit zpátky do pořádku.

Stejně jako přechodníky jsou v ruštině hojně užívána **přídavná jména slovesná**. Ta se dělí na přídavná jména slovesná činná a trpná. Přídavná jména slovesná činná dále dělíme na přítomná (*знающий*) a minulá (*пришедший*). Stejně jako činná dělíme i přídavná jména slovesná trpná na přítomná (*читаемый*) a minulá (*прочитанный*). Do češtiny je překládáme opět pomocí **vedlejších vět**.

Мы бы выделили три основные причины, *имеющих* разный масштаб, но одни и те же последствия.

Vyčlenili jsme tři základní příčiny, *které mají* jiný rozměr, ale stejné následky.

Однако, униаты и паписты – всего только самые крупные стервятники, *слетевшиеся* к расчлененному телу Советской империи.

Avšak uniaté a papisté jsou těmi největšími supy, *kterí se slétli* k naporcovanému tělu Sovětského impéria.

Так, например, непосредственным результатом *происходящего* на наших глазах "размывания" поствизантийского цивилизационного пространства явилось широкое распространение геополитической идеи "исламской дуги от Адриатики до Великой Китайской стены".

Так například bezprostředním výsledkem „podemílání“ postbyzantského civilizačního prostoru, *které probíhá* před našima očima, bylo rozsáhlé rozšíření geopolitické ideje „islámského oblouku od Jadranu po Velkou čínskou zed“.

Важнейшим звеном реализации стратегии размывания поствизантийского цивилизационного мироустройства является политика расчленения Русской Православной Церкви, *осуществляемая* нынешним украинским режимом.

Nejdůležitějším článkem realizace strategie podemílání postbyzantského civilizačního uspořádání světa je politika rozštěpení Ruské pravoslavné církve, *která je prováděna* současným ukrajinským režimem.

... далеко на западе – "цивилизованные" "англосаксонские" державы, *осуществляющие* "управление" "подконтрольными территориями" через зависимых от них представителей местной политической элиты;

Daleko na západě se nacházejí „civilizované anglosaské“ mocnosti, *které „spravují“* „kontrolovaná teritoria“ skrze představitele místní politické elity, která je na nich závislá.

В свете *сказанного*, иерархия внешнеполитических интересов РФ на данный момент, по нашему мнению, должна иметь четыре "яруса"...

Vzhledem k tomu, *co bylo řečeno výše*, se podle nás musí hierarchie zahraničněpolitických zájmů RF v danou chvíli skládat ze čtyř „vrstev“...

Теперь очевидно, что – даже сугубо географически! – Украина оказывается центральным звеном "санитарного кордона", *призванного* уберечь "англосаксонскую цивилизацию" от спонтанных катаклизмов на "азиатском континентальном пространстве".

Z toho je jasně viditelné, že už jen kvůli své samotné geografické poloze se Ukrajina stává centrálním článkem „sanitárního kordonu“, *jež byl stvořen* k ochraně „anglosaské civilizace“ proti spontánním kataklyzmatům v „asijském kontinentálním prostoru“.

На фоне эрозии черноморского статуса России и роли русских, как главного геополитического и исторического субъекта в регионе Евразии, и *последовавшей* за ними фрагментации православного и славянского компонента в Восточной Европе и на Балканах...

Na pozadí oslabení role Rusů coby hlavního geopolitického i historického subjektu v regionu Eurasie a také eroze černomořského statutu Ruska, *jež byla následována* fragmentací pravoslavného a slovanského komponentu ve východní Evropě a na Balkáně...

Druhým způsobem překladu **přídavných jmen slovesných** do češtiny, který jsme v několika případech použili, byl překlad taktéž pomocí **přídavných jmen**.

Духовным центром сил, *стремящихся* к разрушению православного космоса, разумеется, является Ватикан.

Duchovním centrem sil *usilujících* o rozvrácení pravoslavného kosmu je bezpochyby Vatikán.

Имеющий место раскол Украинской Православной Церкви Московского Патриархата в исторической перспективе ставит под сомнение конфессиональную преемственность РПЦ...

Současný rozkol Ukrajinské pravoslavné církve Moskevského patriarchátu v historické perspektivě zpochybňuje konfesionální návaznost RPC...

...неужели движение Дудаева было бы возможным, если бы Россия по-прежнему жестко контролировала площади, **прилегающие** к бассейну Черного моря...

Cožpak by bylo Dudajevovo hnutí skutečně možným, pokud by Rusko stále ještě přísně kontrolovalo území **přilehlá** k černomořské pánvi?

Смена внешнеполитического курса Украины на данный момент может произойти только путем смены **правлящей** в этой стране политической элиты.

Změna zahraničněpolitického směřování Ukrajiny může v tuto chvíli proběhnout jen prostřednictvím výměny tamní **vládnoucí** politické elity.

Таким образом, она – вольно или невольно – инициирует **прогрессирующую** эрозию поствизантийского цивилизационного пространства.

Takovým způsobem vědomě nebo nevědomě iniciuje **rozvíjející se** erozi postbyzantského civilizačního prostanství.

Они с неотвратимостью либо идеологически зависят от России, либо оказываются втянутыми в орбиту сил, с ней **соперничающих**.

Ony jsou buď neodvratně ideologicky závislé na Rusku, nebo jsou zapojené do sféry sil s ním **soupeřících**.

...стимулирует бесконечные кровавые брожения в Арабском мире, подогревает **возрастающие** аппетиты Турции на Кавказе, Закавказье и в Причерноморье, ...

...stimulace nekonečných krvavých pŭtek v arabském světě, oživení **vzrůstajících** choutek Turecka na Kavkazu, v Zakavkazsku a při Černém moři, ...

Стоит ли говорить, что ни один из **указанных** планов не имел бы ни малейшего шанса на успех, если бы не трагические события 1991 года?

Má cenu říkat, že ani jeden z **uvedených** plánů by neměl ani nejmenší šanci na úspěch, pokud by neproběhly tragické události v roce 1991?

В итоге, на Севере Европы на данный момент Россия почти возвращена к положению ante bellum Livoniem и может потерять **обеспеченный** в военном измерении выход к морю...

Výsledkem je, že Rusko se v současnosti na severu Evropy téměř vrátilo ke stavu ante bellum Livoniem a může ztratit přístup k moři, **získaný** válečnou cestou...

При наличии *продуманной* экономической политики, при наличии сильной политической воли, развитие кооперации с украинскими предприятиями может стать существенным фактором возрождения экономики и Российской Федерации, и Украины.

Pokud bude prováděna *promyšlená* ekonomická politika a bude přítomna silná politická vůle, může se rozvoj spolupráce s ukrajinskými podniky stát podstatným faktorem oživení ekonomiky jak Ruské federace, tak i Ukrajiny.

Именно это обстоятельство, при всей сложности *поставленной* выше задачи, вселяет веру в ее принципиальную разрешимость.

Právě tato skutečnost, nehledě na vší složitost výše *uvedeného* problému, dává naději na jeho principiální řešitelnost.

Třetím způsobem jazykové ekonomie je užití **infinitivu**. Takové infinitivní vazy do češtiny překládáme opět nejčastěji pomocí vedlejších vět.

...и, – в конечном счете, – что нужно делать для того, *чтобы достичь* оптимальной (с позиции интересов России) конфигурации российско-украинских связей - вот те проблемы, которые ставятся здесь в аспекте прикладной политологии.

A co je v konečném důsledku potřeba udělat pro to, *aby bylo dosaženo* optimální (z pozice zájmů Ruska) konfigurace rusko-ukrajinských vztahů – to vše jsou problémy, které zde vyvstávají z hlediska aplikované politologie.

Теперь очевидно, что – даже сугубо географически! – Украина оказывается центральным звеном "санитарного кордона", *призванного уберечь* "англосаксонскую цивилизацию" от спонтанных катаклизмов на "азиатском континентальном пространстве".

Z toho je jasně viditelné, že už jen kvůli své samotné geografické poloze se Ukrajina stává centrálním článkem „sanitárního kordonu“, *jež byl stvořen* k ochraně „anglosaské civilizace“ proti spontánním kataklyzmatům v „asijském kontinentálním prostoru“.

V následující větě jsme infinitivní vazbu nepřekládali vedlejší větou, ale část věty jsme vypustili a ponechali jsme pouze **příslovce**.

Если говорить в целом, возвращение Украины в орбиту политического воздействия Российской Федерации снимет вставший в последнее время в полном объеме "Восточный вопрос" и, в конечном счете, вернет России статус глобальной державы.

Celkově pak návrat Ukrajiny na oběžnou dráhu politické působnosti Ruské federace učiní takzvanou „východní otázkou“, která ve svém plném rozsahu vyvstala teprve nedávno, zcela bezpředmětnou a konečně vrátí Rusku status celosvětové mocnosti.

V jednom případě jsme ruskou infinitivní vazbu do češtiny přeložili také slovesem v **infinitivu**.

Сущность "украинского вопроса" состоит в том, **чтобы** всеми доступными средствами **вовлечь** Украину в сферу воздействия Российской Федерации, ибо в противном случае, Украина с неотвратимостью окажется в стане геополитических противников РФ, ...

Podstata „ukrajinské otázky“ spočívá v tom **zapojit** všemi dostupnými prostředky Ukrajinu do sféry vlivu Ruské federace, neboť v opačném případě se Ukrajina neodvratně ocitne v táboru protivníků RF, ...

2.2.2 Inverzní slovosled

Stavba vět se v ruském a českém jazyce v mnohém shoduje, avšak v některých případech je v ruštině slovosled odlišný od češtiny.

С позиции многих известных аналитиков, дилемма российско-украинских связей состоит в том, что, будучи самостоятельной, Украина **по определению становится враждебным России государством**.

Z pohledu mnohých známých analytiků je dilema rusko-ukrajinských vztahů postaveno na tom, že pokud je Ukrajina samostatná, **tak se v podstatě pro Rusko stává nepřátelskou zemí**.

Что же касается приоритетов внешнеполитических, то их выработка, по нашему мнению, в настоящий момент с неотвратимостью должно исходить из признания двух негативных факторов: **объективного ослабления стратегического (экономического, военного, культурного, проч.) потенциала РФ - наследницы бывшего СССР и (после поражения в "холодной войне") потери РФ статуса "второго полюса мира"**.

Co se týče zahraničněpolitických priorit, jejich vytváření musí podle nás v současné době nevyhnutelně vycházet z uznání dvou negativních faktorů: **objektivního strategického oslabení potenciálu RF, coby následnice bývalého SSSR (ekonomického, vojenského, kulturního aj.), a ztráty statusu „druhého světového pólu“ (po porážce ve studené válce)**.

"Западенцы" или, иначе говоря, "галичане", в сущности, **возводят на уровень государственной политики местные и местечковые умонастроения**,

приобретение за последние пять веков, облик освященной временем традиции.

„Zapadenci“ (obyvatelé západní Ukrajiny) nebo jinak řečeno „Haličané“ v podstatě *vyzdvihují svou místní a maloměst'áckou mentalitu, která za posledních pět století získala charakter tradice posvěcené časem, až na úroveň státní politiky.*

Через ее территорию проходят важные пути поставок *в Западную Европу российских энергоносителей.*

Její územím prochází důležité trasy pro *dobavu ruských energetických zdrojů do západní Evropy.*

В итоге на Западной Украине перманентно воспроизводилась своеобразная этнокультурная ситуация: каждая из "профильных наций" тех государств, *в состав которых входила Галичина*, прилагала известные усилия к ассимиляции ее населения;

Každý z „profilových národů“ těch států, *jejichž součástí byla Halič*, vynaložil jisté úsilí k asimilaci jejích obyvatel, a v souladu s tím se otázky zachování svébytné kultury ukázaly pro Haličany problémem sebezáchovy národa.

Усиление позиций США в указанных пунктах обусловлено *ослаблением контроля над ними Российской Федерации* и утратой последней статуса глобальной державы.

Posílení pozic USA v uvedených bodech je podmíněno *oslabením kontroly Ruské federace nad těmito body* a ztrátou jejího statutu mezinárodní mocnosti.

Так, например, непосредственным результатом *происходящего на наших глазах "размывания" поствизантийского цивилизационного пространства* явилось широкое распространение геополитической идеи "исламской дуги от Адриатики до Великой Китайской стены".

Tak například bezprostředním výsledkem „*podemílání*“ *postbyzantského civilizačního prostoru, které probíhá před našima očima*, bylo rozsáhlé rozšíření geopolitické ideje „*islámského oblouku od Jadranu po Velkou čínskou zeď*“.

В итоге, на Севере Европы на данный момент Россия почти возвращена к положению ante bellum Livoniem и может потерять *обеспеченный в военном измерении выход к морю...*

Výsledkem je, že Rusko se v současnosti na severu Evropy téměř vrátilo ke stavu ante bellum Livoniem a může ztratit *přístup k moři, získaný válečnou cestou.*

Смена внешнеполитического курса Украины на данный момент может произойти только путем смены *правлящей в этой стране политической элиты.*

Změna zahraničněpolitického směřování Ukrajiny může v tuto chvíli proběhnout jen prostřednictvím výměny *tamní vládnoucí politické elity*.

Именно это обстоятельство, при всей сложности *поставленной выше задачи*, вселяет веру в ее принципиальную разрешимость.

Právě tato skutečnost, nehledě na vší složitost *výše uvedeného problému*, dává naději na jeho principiální řešitelnost.

2.2.3 Neologizmy, slova cizího původu

Při překladu slov, která označují členy různých politických stran a obyvatele Ukrajiny, jsme se přiklonili k jejich transkripci, jelikož vhodné ekvivalenty v češtině nenacházíme. Kvůli porozumění jsme význam těchto slov dopsali do závorky a vyznačili kurzívou.

"*руховцы*" – „ruchovci“ (*členové Lidového hnutí Ukrajiny, zkráceně Ruch*)

"*москвофилы*" – „moskvofilové“ (*členové haličského kulturního a politického hnutí*)

"*самостійники*" – „samostijnici“ (*členové ukrajinské nacionalistické strany*)

"*западеньци*" – „zapadenci“ (*obyvatelé západní Ukrajiny*)

"*східняки*" – „schidňaci“ (východní Ukrajinci) Tento pojem vysvětlil již sám autor, tudíž jsme vlastní vysvětlivku do závorky nepřidávali.

V textu se také objevují latinská slovní spojení:

ipso facto,

status quo,

ante bellum Livoniam,

post bellum Crimeum.

Tato slova jsme kvůli zachování původního textu do češtiny nepřekládali, pouze jsme je vyznačili kurzívou.

Autor vícekrát používá slovo anglického původu *лидер*, které jsme překládali taktéž slovem *lídr*. Dále hojně užívá slova latinského, řeckého a francouzského původu:

суперэтнос (superetnikum), *статус* (status), *тога* (tóga), *платформа* (platforma), *эгида* (záštita), *сюзерен* (suzerén), *бюджет* (rozpočet), *оптимизация* (optimalizace), *фактор* (faktor), *ярус* (vrstva), *империя* (impérium), *матер* (matka), *анклав* (enkláva), *инициатор* (iniciátor), *орбита* (sféra), *импульс* (impuls).

Jelikož se ve většině případů jedná o internacionalismy, tak jsme s překladem do češtiny neměli problém a našli jsme vhodné ekvivalenty.

Pojem *дранх нах остен*, pocházející z němčiny, jsme nepřekládali do češtiny, protože se v českém kulturním prostředí běžně užívá v německém originálu *Drang nach Osten*.

Dále jsme slovo *гетман* (velitelská hodnost v armádě), jehož ekvivalentem by mohlo být slovo *hejtman*, přeložili slovem *heťman*, které více připomíná ukrajinský ekvivalent *гетьман*. Slovo *гетман* má dle některých názorů původ v němčině, některé názory tvrdí, že bylo přejato z polštiny.

V textu se také objevily stopy po ukrajinštině: "*незалежна Україна від Сяну до Дону*", což překládáme jako „Nezávislá Ukrajina od Sanu po Don“.

2.2.4 Vlastní jména a místní názvy (antroponyma a toponyma)

Tento text je velmi bohatý na **antroponyma**. Objevují se v něm například jména politiků (*Кучма – Kučma, А. Лукашенко – A. Lukašenko, Черчилль – Churchill, Горбачев – Gorbačov*), filozofů (*И. Кант – I. Kant, Адам Смит – Adam Smith*) a dalších historických osobností (*Кирилл – Cyril, Мефодий – Metoděj, Каин – Kain, Абель – Ábel*).

V textu se také objevuje velké množství **toponym**. Mezi ně patří hlavně názvy států (*Україна – Ukrajina, Российская Федерация (РФ) – Ruská federace (RF), СССР – SSSR, Соединенные Штаты Америки (США) – Spojené státy americké (USA), Новороссия – Novorusko*) a měst (*Казань – Kazaň, Якутск – Jakutsk, Киев – Kyjev*).

Dále se tu vyskytují **ergonyma** (*НАТО – NATO, СНГ – SNS, Лига наций – Společnost národů, ООН – OSN, План Барбаросса – plán Barbarossa, Варшавский договор – Varšavská smlouva*) a **chrononyma** (*Первая Мировая война – První světová válka, Вторая Мировая война – Druhá světová válka*).

Ve většině případů se v češtině nacházejí vhodné domácí ekvivalenty, tudíž jsme k překladu použili právě je. U méně známých slov jsou použity jejich transkribované podoby.

2.2.5 Obrazná pojmenování

Publicistický článek kvůli jeho vlastnostem řadíme mezi útvary analytického (úvahového) stylu. Tento text tak slouží nejen k předání informace, ale zároveň autor textu danou informací komentuje a hodnotí, proto bývají užívána obrazná pojmenování, která lépe vystihují postoj autora. Mezi taková pojmenování patří například **metafora** či **metonymie**, **personifikace** a **přirovnání**. V překládaném textu se také několik takových pojmenování objevilo. Tato obrazná pojmenování jsme překládali tak, abychom co nejděleji zachovali smysl textu originálu.

Точнее говоря, она была искусственным образом "*выращена*" австро-венгерскими имперскими чиновниками с целью внести раскол в движение галицийских "москвофилов" в преддверии Первой Мировой войны. Přesněji řečeno byla uměle „*vypěstována*“ rakousko-uherskými vládními činiteli s cílem vnést rozkol do hnutí haličských „moskvofilů“ na prahu I. světové války.

В первой половине XX века в качестве такой наднациональной структуры выступала *Лига наций – детище Версальского мира*, который был построен как раз в соответствии с указанной схемой...

V první polovině 20. století fungovala na pozici této nadnárodní struktury *Liga národů – dítě Versailleského míru*, který vznikl právě v souladu s uvedeným schématem.

Правда, на этот раз место Лиги наций заняла ООН, а *границы "железного занавеса" передвинулись* далее на Запад.

Pravda, Ligu národů v tomto případě nahradila OSN a *hranice „železné opony“ se posunuly* dále na západ.

...ибо, не выгатавив балканскую фланговую "*занозу*", невозможно осуществить успешное проникновение в славянский анклав.

...a pokud nebude tento strategický „*klín*“ odstraněn, nebude možné ani úspěšně proniknout do slovanské enklávy.

Между тем, впервые на официальном уровне концепция Киевского княжества, как сателлита Германии была озвучена в высказываниях "*железного канцлера*" Отто фон Бисмарка.

Přitom poprvé byla na oficiální úrovni koncepcie Kyjevského knížectví jako státu závislého na Německu vyřčena v projevech „*železného kancléře*“ Otty von Bismarcka.

Но *добродушие "грубого Готлиба"* никого не должно успокаивать.

Ale *dobrosrdečnost „krutého Gottlieba“ nesmí* nikoho *ukolébat*.

Украина, как *"троянский конь"* поствизантийского цивилизационного пространства.

Ukrajina soby „*trojský kůň*“ postbyzantského civilizačního prostranství.

Значение Киева в контексте восточнославянской цивилизации отнюдь не ограничивается ролью *"матери городов русских"*.

Význam Kyjeva v kontextu východoslovanské civilizace se vůbec nevymezuje na roli „*matky ruských měst*“.

Киев является колыбелью русского православия и, тем самым, ключевым звеном поствизантийского цивилизационного пространства.

Киев je kolébkou ruského pravoslaví, a tudíž klíčovým článkem postbyzantského civilizačního prostoru.

То есть, даже менее лояльными, нежели восточные немцы, которых Горбачев в конце "перестройки" просто *"вытолкал в шею"* из Варшавского Договора.

Tj. dokonce méně loajálními než východní Němci, které Gorbačov na konci perestrojky „*vyštípá*“ z Varšavské smlouvy.

Между тем, стоило несколько ослабить *"дружеские объятия"* Советской империи, как восточноевропейские латиняне выскользнули из сферы ее воздействия.

Pak už stačilo jen trochu *polevit* v „*přátelských objetích*“ Sovětské říše a východoevropští latiníci okamžitě vyklouzli ze sféry jejího vlivu.

Разделение Украины и России *открыло возможность перед европейскими "карликами" сыграть роль "доброго барина"* в отношениях с обнищавшей Украиной.

Rozdělení Ukrajiny a Ruska *umožnilo evropským „trpaslíkům“* ve vztazích se zbídačenou Ukrajinou *sehrát roli „dobrého pána“*.

Однако, *униаты и паписты – всего только самые крупные стержвятники, слетевшиеся к расчлененному телу Советской империи.*

Avšak uniaté a papisté jsou těmi největšími supy, kteří se slétli k naporcovanému tělu Sovětského impéria.

2.2.6 Změna slovního druhu či větného členu

Hned samotný název článku jsme přeložili **jednočlennou větou**, kde nám vypadáva infinitiv, který nahrazujeme **zájmenem**. Přísudek je nevyjádřený.

Tento název je aluzí na román Nikolaje Gavriloviče Černyševského *Co dělat*, který však podle našeho názoru nebude českému čtenáři tolik známý jako Jan Neruda a jeho fejeton *Kam s ním?* Proto jsme volili tento způsob překladu.

Что делать?

Co s tím?

Při překládání publicistického článku jsme rovněž zaměňovali **dějová substantiva (deverbativa)** za **verba** v infinitivu.

И, прежде всего, имеет целью **вырабатывание** ясного представления о том, кем для России является на данный момент Украина: стратегическим партнером, геополитическим конкурентом или враждебным государством?

A především si klade za cíl **vytvořit** jasnou představu o tom, kým je Ukrajina pro Rusko v danou chvíli: strategickým partnerem, geopolitickým konkurentem nebo nepřátelským státem.

По другому мнению коль скоро Украина юридически окончательно утверждает свою самостоятельность, то это требует **обоснования** отличными от России духовными и идеологическими устремлениями, отличными геополитическими и военно-стратегическими ориентирами.

Další názor tvrdí, že jakmile Ukrajina definitivně stvrdí v právní rovině svou samostatnost, bude třeba ji **opodstatnit** duchovními a ideologickými záměry odlišnými od Ruska a odlišným geopolitickým a vojenským strategickým směřováním.

Dále jsme **přívlastek shodný** nahradili **příslovečným určením místa**, protože se domníváme, že to v tomto případě bude pro čtenáře srozumitelnější.

После окончания Второй Мировой войны, в "**фултоновской**" речи Черчилля была провозглашена аналогичная геополитическая программа.

Po skončení II. světové války Churchill **ve svém projevu v americkém Fultonu** vyhlásil analogický geopolitický program.

V následujícím případě jsme **přívlastek shodný** nahradili **přívlastkem neshodným**.

В свою очередь, **иерархия внутри и внешнеполитических приоритетов** должна быть обусловлена четкой политической позицией.

Hierarchie priorit vnitřní a zahraniční politiky pak sama musí být podmíněna důsledným politickým stanoviskem.

A následně jsme naopak **přívlastek neshodný** přeložili **přívlastkem shodným**.

...неужели *движение Дудаева* было бы возможным, если бы Россия по-прежнему жестко контролировала площади, прилегающие к бассейну Черного моря...

Cožpak by bylo *Dudajevovo hnutí* skutečně možným, pokud by Rusko stále ještě přísně kontrolovalo území přilehlá k černomořské pánvi?

2.2.7 Ostatní překladatelské problémy

Rozšíření informačního základu

Роль и место Украины в геополитических *раскладах США* и их европейских соратников.

Role a pozice Ukrajiny v geopolitickém *rozložení sil USA* a jejich evropských spojenců.

На самом деле, во внешнеполитических *раскладах США* и их европейских соратников основное внимание уделяется, конечно, России.

Hlavní pozornost v zahraničněpolitickém *rozložení sil USA* a jejich evropských spojenců ve skutečnosti patří samozřejmě Rusku.

После окончания Второй Мировой войны, в "*фултоновской*" речи Черчилля была провозглашена аналогичная геополитическая программа.

Po skončení II. světové války Churchill ve svém projevu v *americkém Fultonu* vyhlásil analogický geopolitický program.

Multiverbizace

Все самые видные деятели украинского сепаратизма – Грушевский, Шептицкий, Скоропис-Елтуховский, Дмитрий Донцов, в то или иное время, являлись агентами германского *Генштаба*.

Všichni nejdůležitější činitelé ukrajinského separatismu – Hruševskij, Šeptyckij, Skoropis-Jeltuchovskij a Dmitrij Doncov – byli v té či oné době agenty německého *Generálního štábu*.

Modulace

Десять веков предки современных немцев, через кровавые победы и сокрушительные поражения, осуществляли свой "дранх нах остен".

Po tisíc let se předkové současných Němců skrze krvavá vítězství i drtivé porážky snažili uskutečnit svůj „Drang nach Osten“.

ZÁVĚR

Tématem této diplomové práce je komentovaný překlad publicistického textu. Pro překlad jsme vybrali část publicistického článku Romana Vladimiroviče Maněkina *Украина и Россия. Что делать?*, který byl uveřejněn na internetovém portálu elektronického časopisu *ЕВРАЗИЙСКИЙ ВЕСТНИК*.

Diplomová práce je rozdělena na dvě části: teoretickou a praktickou. V první kapitole teoretické části jsme v první řadě nastínili historii Ruska a Ukrajiny a následně i konflikt mezi oběma zeměmi. Těmito tématy jsme se zabývali z toho důvodu, že překládaný článek o těchto tématech pojednává.

Ve druhé kapitole jsme se zabývali životem a dílem autora překládaného článku, Romana Vladimiroviče Maněkina. R. V. Maněkin je ukrajinský politolog a rozhlasový moderátor, který se narodil 16. června 1965 ve městě Makejevka, které se nachází v Doněcké oblasti. Maněkin mimo jiné působí jako vedoucí tiskového oddělení Doněcké oblastní státní správy a jako předseda výkonného výboru Doněckého zastupitelstva v Moskvě. Dále spolupracuje s řadou novin a časopisů a také působí jako politický komentátor v rádiu a jako zahraniční dopisovatel Ministerstva zahraničních věcí RF. Je členem Svazu žurnalistů RF a Mezinárodního svazu spisovatelů RF. Rovněž je laureátem první literární soutěže *Нет цензуре!*

Ve svém článku R. V. Maněkin analyzuje situaci na Ukrajině a s ní spojené rusko-ukrajinské vztahy. Maněkin, ať už otevřeně, či skrytě, podporuje proruské tendence a pokládá za důležité, aby Rusko posílilo proruskou orientaci na Ukrajině a ve společnosti. Podle Maněkina tyto problémy mohou být vyřešeny jedině na oficiální státní úrovni – státní moci RF, avšak v posledním desetiletí se na úrovni oficiálních vztahů mezi Moskvou a Kyjevem tento problém postupně „zametl pod koberec“ a prakticky všechny uzavřené dohody byly buď ignorovány, nebo upraveny. Autor v článku odkazuje do historie, kterou mají Rusko a Ukrajina díky Kyjevské Rusi společnou, tudíž jeden bez druhého jako by neexistovaly. Také poznamenává, že spojení Ukrajiny a Ruska má obrovský geopolitický význam, protože znamená přístup Ruska k Černému moři, na Balkán, k Černomořským průlivům, na Blízký východ a celkově do Asie. Geografická poloha je důležitá především pro ekonomiku. Další výhodou je, že Rusko a Ukrajina budou společně moci efektivněji čelit hrozbě islámu.

Ve třetí kapitole přišlo na řadu vymezení publicistického stylu, který je jedním z pěti základních funkčních stylů. Ve dvou podkapitolách jsme si popsali rysy a následně útvary publicistického stylu. Útvary publicistického stylu jsme rozdělili do tří skupin: zpravodajský (informační) styl, analytický (úvahový) styl a beletristický (umělecký) styl. Texty analytického stylu neslouží jen k předávání informací, ale také v nich jejich autor danou informaci hodnotí a komentuje. Právě kvůli těmto rysům jsme překládaný text zařadili právě do analytického stylu a identifikovali jsme ho jako publicistický článek, v němž autor subjektivně popisuje dané události, komentuje je a hodnotí.

Čtvrtá kapitola byla věnována překladovým transformacím. Protože se překladatel musí při překládání textu snažit docílit maximální míry ekvivalence a adekvátnosti překladu, tak je povinen řešit i výběr vhodných jazykových prostředků. K překladu tedy používá určité překladové transformace. V naší magisterské diplomové práci jsme tyto transformace rozdělili do tří skupin: lexikální, gramatické a lexikálně-gramatické.

Jelikož jsme se při překladu textu setkali s reáliemi, tak se v páté kapitole krátce věnujeme jim a jejich překladu do jiných jazyků. Reálie jsou předměty a jevy materiální kultury jistého národa (zvyky nebo nějaká historická fakta), které jsou pro daný národ jedinečné. Reálie jsme si podle L. V. Mosienka rozdělili do tří skupin: společensko-historické reálie, geografické a etnografické reálie a reálie týkající se všedního života. Tyto skupiny jsme dále rozdělili do několika podskupin. Pro překlad reálií V. S. Vinogradov vydělil pět základních způsobů, a to: transkripce (transliterace), hypo-hyperonymický překlad, přirovnání, perifráze a kalkování.

Následující šestá kapitola pojednávala o překladu vlastních jmen, těch se v překládaném textu objevilo celkem hodně. Vlastních jmen existuje několik druhů, podle V. D. Bondaletova jsou to například antroponyma, toponyma, teonyma, astronoma, kosmonyma, zoonyma a chrématonyma. Co se týče jejich překladu, vlastní jména jsme rozčlenili na ta, která se jen transkribují, ta, která se mohou překládat a taková, jejichž překlad nebo transkripce závisí na kontextu. Pro překlad existujících geografických objektů není přísně dané pravidlo. Tradičně se jedno toponymum převádí transkripcí nezávisle na dostatečně jasném obsahu a jiná se překládají.

Do druhé části magisterské diplomové práce – praktické části – jsme zařadili originál a překlad publicistického článku Romana Vladimiroviče Maněkina Украина и Россия. Что делать? V následující kapitole jsme popisovali vybrané překladatelské

problémy, se kterými jsme se během překladu setkali. Tyto problémy byly rozděleny do jednotlivých podkapitol.

Do první podkapitoly jsme zařadili slovesné kondenzátory, do kterých patří přechodníky, přídavná jména slovesná a infinitiv. Přechodníky jsme do češtiny překládali především pomocí vedlejších vět, v jednom případě jsme však přechodník přeložili pomocí hlavní věty a jednou příslovcem. Při překladu přídavných jmen slovesných jsme kromě překladu pomocí vedlejší věty užívali překlad právě pomocí přídavných jmen. Infinitivní vazby jsme opět překládali pomocí vedlejších vět. V jednom případě jsme i v češtině použili infinitiv a také jsme jedenkrát infinitivní vazbu vypustili a nahradili ji příslovcem.

Jako další překladatelský problém jsme rozebírali inverzní slovosled. V ruštině a češtině je sice slovosled prakticky totožný, avšak jsme našli pár příkladů, kdy tomu tak nebylo.

Další podkapitola byla věnována neologismům a slovům cizího původu. V textu jsme se potýkali s překladem slov, která označují obyvatele Ukrajiny nebo členy politických hnutí. Tato slova jsme do češtiny transkribovali, protože v češtině pro ně není vytvořen vhodný ekvivalent. Pro lepší porozumění jsme významy těchto napsali do závorky a vyznačili je kurzívou. Dále jsme se setkali s latinskými slovními spojeními, která jsme ponechali i v překladu v latinském originálu a pouze jsme je vyznačili kurzívou. Poté jsme překládali různá slova cizího původu, která však není problematické přeložit, protože se v češtině nacházejí vhodné ekvivalenty.

Následující čtvrtá podkapitola pojednávala o překladu vlastních jmen, zejména antroponym a toponym. Takovýchto slov se v textu nacházelo poměrně hodně. V češtině jsme opět našli vhodné domácí ekvivalenty těchto slov. U méně známých slov byly použity jejich transkribované podoby.

V páté kapitole jsme se věnovali obrazným pojmenováním. Jelikož jsme překládaný text označili jako publicistický článek a ten řadíme do analytického (úvahového) stylu, tento text tak slouží nejen k předání informace, ale autor textu zároveň danou informaci komentuje a hodnotí. Proto bývají užívána obrazná pojmenování, která postoj autora lépe vystihují. Mezi taková pojmenování patří například metafora či metonymie, personifikace a přirovnání.

Šestá podkapitola se zabývala případy, kdy jsme při překladu zaměnili slovní druh, přičemž šlo o změnu ze substantiva na verbum. Hned v názvu článku jsme sloveso v infinitivu nahradili zájmenem a přísudek zůstal nevyjádřený. Dále jsme se

setkali s případem, kdy jsme nahradili přívlastek shodný příslovečným určením místa, a také jsme přívlastek shodný přeložili do češtiny přívlastkem neshodným. V jednom případě tomu bylo naopak, tudíž jsme přívlastek neshodný nahradili přívlastkem shodným. V těchto případech tedy šlo o změnu větného členu.

Poslední kapitolu jsme nazvali Ostatní překladatelské problémy. Sem jsme zařadili jiné překladatelské transformace, které jsme při překladu použili, a to: rozšíření informačního základu, multiverbizace a modulace.

РЕЗЮМЕ

Тема настоящей дипломной работы – комментированный перевод публицистического текста с русского языка на чешский. Оригинал переведенного текста является публицистическая статья Украина и Россия. Что делать? украинского политолога и ведущего радиопередач Романа Владимировича Манекина. Этот текст находится в Интернет-портале электронного журнала ЕВРАЗИЙСКИЙ ВЕСТНИК.

Данная дипломная работа состоит из двух частей: теоретической и практической. Теоретическая часть делится на шесть глав. В первой главе мы наметили историю России и Украины, а также российско-украинский конфликт. Этой темой мы занимались, потому что вся статья касается проблемы российско-украинских связей. Россия и Украина имеют совместную историю, которую можно определить с времен Киевской Руси. Первая граница между Украиной и Россией возникла после первой мировой войны под напором немцев. Однако, в 1922 году обе страны стали основателями Союза Советских Социалистических Республик. Этот союз распался в 1991 году, когда представители России, Украины а Белоруссии подписали Беловежское соглашение.

Во второй главе мы занимались жизнью и творчеством автора переведенного текста Романом Владимировичем Манекиным. Роман Владимирович Манекин – украинский политолог и ведущий радиопередач, родился 16 июня 1965 г. в городе Макеевка в Донецкой области. Кроме того он является иностранным корреспондентом МИД РФ, руководителем пресс-бюро Донецкой облгосадминистрации и постпредства исполкома Донецкого горсовета в Москве. Далее он – политический обозреватель радио, сотрудник ряда российских и украинских газет, журналов и интернет-порталов. Он также лауреат Первого литературного конкурса «Нет цензуре!», член Союза Журналистов РФ и член Международного Союза Писателей РФ.

Во своей статье Р. В. Манекин анализирует внутреннее положение в Украине и современное состояние российско-украинских отношений. Манекин открыто согласится с пророссийскими тенденциями и полагает, что основной задачей России в области этих отношений является усиление пророссийской ориентации украинского государства и общества. Он

утверждает, что эта проблема может быть успешно решена исключительно на официальном государственном уровне – уровне государственной власти РФ. Однако, в предыдущем десятилетии – именно на этом уровне официальных отношений между Москвой и Киевом – эта проблема загонялась вглубь и практически все заключенные соглашения либо просто игнорировались, либо подвергались корректировке. Манекин отмечает, что восстановление адекватных связей России с Украиной имеет громадное геополитическое значение. Союз Украины с Россией означает выход России к Черному морю, на Балканы, к Черноморским проливам, на Ближний Восток и, в целом, в Азию. Оптимизация связей Украины с Россией будет также способствовать эффективному противостоянию исламской угрозе.

В третьей главе уделяется внимание публицистическому стилю, его признакам и его жанрам. Цель публицистического стиля речи – информировать и оказывать воздействие на читателя (слушателя). Для публицистического стиля речи характерно широкое использование общественно-политической лексики, а также лексики, обозначающей понятия медицины, экономики, культуры, психологии и др. Для публицистического стиля также характерно использование образных средств, переносного значения слов и слов с яркой эмоциональной окраской. Переведенный текст мы определили как публицистическую статью, потому что автор хочет не только передать информацию, но также комментирует и оценивает данные события.

Четвертая глава посвящена переводческим трансформациям. Так как переводчик должен стремиться при переводе текста к максимальной эквивалентности и адекватности, ему надо решать выбор подходящих языковых средств. В данной дипломной работе мы разделили трансформации на три группы: лексические, грамматические а лексико-грамматические.

Пятая глава касается реалий а их перевода. Реалии — предметы или явления материальной культуры, этнонациональные особенности, обычаи, обряды, а также исторические факты или процессы, обычно не имеющие лексических эквивалентов в других языках. Все реалии Л. В. Мосиенко разделил на три большие группы: общественно-исторические реалии, географические и этнографические реалии и реалии быта. Эти группы состоят из нескольких подгрупп. В. С. Виноградов выделяет пять наиболее распространённых способов перевода реалий: транскрипция (транслитерация),

гипо-гиперонимический перевод, уподобление, перифрастический (описательный, дескриптивный, экспликативный) перевод и калькирование.

В следующей шестой главе обращается внимание на перевод собственных имен, потому что в статье находится большое количество этих слов. В. Д. Бондалетов разделил имена собственные следующим образом: антропонимы, топонимы, космонимы, зоонимы, теонимы и хрематонимы. По способу их перевода на другие языки мы собственные имена разделили на три группы. Единицы первой группы всегда транскрибируются, единицы второй группы обладают определенным содержанием, которое обуславливает возможность их перевода, однако среди них находятся также собственные имена, которые по традиции или только транскрибируются, или только переводятся. К третьей группе относятся имена собственные, транскрипция или перевод которых зависит от контекста.

Вторая часть дипломной работы – практическая часть – содержит оригинал и перевод публицистической статьи Романа Владимировича Манекина Украина и Россия. Что делать? Далее мы занимались комментированием проблем, с которыми мы во время перевода данного текста встретились.

В первой главе практической части мы занимались переводом глагольных форм как деепричастие, причастие и инфинитив. Так как в чешском языке деепричастия уже не используются, мы должны были переводить их прежде всего при помощи придаточных предложений. Только в одном случае мы перевели деепричастие главным предложением, и раз наречием. Причастия мы переводили также главным образом придаточными предложениями. Предложения с инфинитивом мы заменяли придаточными предложениями, но в одном предложении мы инфинитивную конструкцию заменили наречием и один раз также инфинитивом.

Хотя русский и чешский языки – языки похожие и порядок слов в русском предложении соответствовал в большинстве случаев порядку слов в чешском предложении, нам также надо было у нескольких предложений изменить порядок слов.

Далее мы встречаемся с переводом неологизмов и слов иностранного происхождения. В этом тексте находятся понятия, обозначающие членов партий или жителей Украины. Данные слова мы транскрибировали и пояснение этих

слов мы заключили в скобки и обозначили курсивом. Перевод слов английского, французского, греческого и латинского происхождения не сложный, в чешском языке мы всегда нашли подходящий эквивалент этих слов. Латинские фраземы мы не переводили, мы их только обозначили курсивом.

Что же касается перевода собственных имен, в чешском языке в большинстве случаев находятся подходящие эквиваленты, которыми мы пользовались. Малоизвестные слова мы заменяли транскрибированными формами.

Далее рассматриваются образные названия. Чтобы эффективно воздействовать на читателя или слушателя автор публицистического текста использует эпитеты, сравнения, метафоры и другие образные средства.

В следующем отделе приводятся примеры, когда при переводе заменяется часть речи или член предложения. А именно заменяется существительное глаголом, глагол местоимением, согласованное определение обстоятельством места или согласованное определение определением несогласованным. И наоборот, несогласованное определение заменяется определением согласованным.

Последняя часть называется «Остальные переводческие проблемы» и приводим здесь примеры, когда мы используем трансформации: расширение информационной основы, мультивербизация и модуляция.

Кроме теоретической и практической частей, настоящая магистерская дипломная работа содержит следующие части: введение, заключение, резюме и список использованной литературы.

При переводе данного текста мы пользовались несколькими типами словарей, а также другими источниками информации в Интернете.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Excerpovaný text

Schelkovo.tv: *Украина и Россия. Что делать? Манекин Р.В. политолог* [online]. [cit. 10. 12. 2014]. Dostupné z <<http://schelkovo.tv/bzarub-st3-7.html>>.

Literatura

Česká

ČECHOVÁ, M., KRČMOVÁ, M., MINÁŘOVÁ, E.: *Současná stylistika*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008.

HAVRÁNEK, B.: *Úkoly spisovného jazyka a jeho kultura*. In: *Spisovná čeština a jazyková kultura*. Praha: Melantrich, 1932.

VYSLOUŽILOVÁ, E.: *Cvičebnice překladu pro rusisty I*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002

Ruská

БАРХУДАРОВ, Л. С.: *Язык и перевод*. Москва: Международные отношения, 1975.

БОНДАЛЕТОВ, В. Д.: *Русская ономастика*. Москва, Просвещение, 1983.

ВИНОГРАДОВ, В. С.: *Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы)*. Москва: Издательство института общего среднего образования РАО, 2001.

ВЛАХОВ, С., ФЛОРИН С.: *Непереводимое в переводе*. Москва: Международные отношения, 1980.

Internetové zdroje

České

Ceskatelevize.cz: *Ukrajina podepsala asociální dohodu s EU, Rusko varuje před následky* [online]. 27. 6. 2014 [cit. 5. 3. 2015].

Dostupné z <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/278471-ukrajina-podepsala-asociacni-dohodu-s-eu-rusko-varuje-pred-nasledky/>>.

Docs.google.com: *Útvary a styly v ČJ* [online]. [cit. 16. 2. 2015].

Dostupné z <https://docs.google.com/document/d/1FDsXSODqweF8NAvh-wTXrhN5i6pCGx_GZBqA-tvRBJ8/edit?hl=cs&pli=1>.

Europarl.europa.eu: *Evropský parlament ratifikoval asociální dohodu mezi EU a Ukrajinou* [online]. 16. 9. 2014 [cit. 4. 3. 2015].

Dostupné

z <<http://www.europarl.europa.eu/news/cs/news-room/content/20140915IPR62504/html/Evropsk%C3%BD-parlament-ratifikoval-asocia%C4%8Dn%C3%AD-dohodu-mezi-EU-a-Ukrajinou>>.

iDNES.cz: *Ruští separatisté v Doněcku a Charkově vyhlásili nezávislost na Ukrajině* [online]. 7. 4. 2014 [cit. 9. 3. 2015]. Dostupné z <http://zpravy.idnes.cz/okupace-vladnich-budov-na-ukrajine-d5y-/zahranicni.aspx?c=A140407_093048_zahranicni_mlb>.

iDNES.cz: *Moskva ruší dohody s Ukrajinou o černomořské flotile a Sevastopolu* [online]. 31. 3. 2014 [cit. 6. 3. 2015]. Dostupné z <http://zpravy.idnes.cz/rusko-vypovedelo-dohodu-s-ukrajinou-o-flotile-v-sevastopolu-pt0-/zahranicni.aspx?c=A140331_155014_zahranicni_ert>.

iDNES.cz: *OTÁZKY A ODPOVĚDI: Proč se Ukrajinci začali zabíjet a co na to Putin* [online]. 20. 2. 2014 [cit. 5. 3. 2015]. Dostupné z <http://zpravy.idnes.cz/co-se-deje-na-ukrajine-otazky-a-odpovedi-d99-/zahranicni.aspx?c=A140220_2036229_zahranicni_kma>.

Novinky.cz: *Krym* [online]. © 2003–2015 [cit. 6. 3. 2015]. Dostupné z <<http://tema.novinky.cz/krym>>.

Tyden.cz: *Putin potvrdil "misi Janukovyč" a přípravy na anexi Krymu* [online]. 9. 3. 2015 [cit. 9. 3. 2015]. Dostupné z <http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/rusko-a-okoli/putin-priznal-misi-janukovyc-a-pripravy-na-anexi-krymu_335682.html#.VP2boHyG-Kg>.

Ukrajinci.cz: *Stručná historie Ukrajiny v datech* [online]. © 2015 [cit. 20. 2. 2015]. Dostupné z <<http://www.ukrajinci.cz/cs/ukrajina/detail/strucna-historie-ukrajiny-vadatech/>>.

Ruské

Business-gazeta.ru: *Задержан министр топлива и энергетики ДНР Евгений Файницкий* [online]. 26. 2. 2015 [cit. 4. 3. 2015]. Dostupné z <<http://www.business-gazeta.ru/article/126672/>>.

Dic.academic.ru: *Роман Владимирович Манекин* [online]. [cit. 20. 2. 2015]. Dostupné z <<http://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/1126509>>.

Enakievets.info: *Манекин Роман Владимирович — политолог, культуролог, ведущий радиопередач* [online]. 28. 8. 2011 [cit. 20. 2. 2015]. Dostupné z <http://enakievets.info/publ/donbass_ehto_my/znamenitye_zemljaki/manekin_roman_vladimirovich_politolog_kulturolog_vedushhij_radioperedach/21-1-0-943>.

Gazeta.ru: «Если сил не хватит, сорвемся в наступление» [online]. 27. 2. 2015 [cit. 4. 3. 2015].

Dostupné z <http://www.gazeta.ru/politics/2015/02/26_a_6427853.shtml>.

Gazeta.ru: «Это была не самая лучшая ночь в моей жизни» [online]. 11. 2. 2015 [cit. 9. 3. 2015].

Dostupné z <http://www.gazeta.ru/politics/2015/02/11_a_6408829.shtml>.

Korrespondent.net: *Оппозиция и Янукович подписали соглашение* [online]. 21. 2. 2014 [cit. 9. 3. 2015].

Dostupné z <<http://korrespondent.net/ukraine/politics/3309285-oppozytsyia-y-anukovykh-podpysaly-sohlashenye-polnyi-tekst>>.

Lenta.ru: *Ющенко, Виктор, Бывший президент Украины* [online]. [cit. 9. 3. 2015].

Dostupné z <<http://lenta.ru/lib/14159874/>>.

Manekin.narod.ru: *Некоторые размышления по поводу работы Р.В. Манекина "Украина и Россия. Что делать?"* [online]. [cit. 4. 3. 2015]. Dostupné z <<http://www.manekin.narod.ru/rc/zluka0.htm>>.

Russia.tv: *Крым. Путь на родину* [online]. © 2015 [cit. 16. 3. 2015]. Dostupné z <http://russia.tv/brand/show/brand_id/59195>.

Ru.wikipedia.org: *Российско-украинские отношения* [online]. [cit. 20. 2. 2015].

Dostupné

z <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%BE%D1%81%D1%81%D0%B8%D0%B9%D1%81%D0%BA%D0%BE-%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D0%B8%D0%BD%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B5_%D0%BE%D1%82%D0%BD%D0%BE%D1%88%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D1%8F>.

Rvmanekin.ru: *Манекин, Роман Владимирович: Архив материалов, документов, публикаций* [online]. © 2000-2012 [cit. 16. 4. 2015]. Dostupné z <<http://rvmanekin.ru/>>.

U-f.ru: *Украина последние новости от ополчения Новороссии сейчас: Дебальцево, Донецк, Мариуполь, АЭРОПОРТ, Широкино – ПЕРЕМИРИЕ; сводка по ДНР и ЛНР – карта боевых действий* [online]. 27. 2. 2015 [cit. 4. 3. 2015]. Dostupné z <<http://www.u-f.ru/News/u345/2015/02/27/704809>>.

Vestnik.osu.ru: Мосиенко, Л. В.: *Лингвокультурологическая проблема классификации реалий* [online]. Listopad 2005 [cit. 10. 2. 2015]. Dostupné z <http://vestnik.osu.ru/2005_11/24.pdf>.

Slovníky a databáze

České

Rusko-český česko-ruský velký slovník. 1. vyd. Brno: Lingea, 2009. ISBN 978-80-87062-65-4.

Internetová jazyková příručka [online]. Dostupné z <<http://prirucka.ujc.cas.cz/>>.

Vícejazyčný slovník [online]. Dostupné z <<http://www.slovník.cz/>>.

Ruské

Академик [online]. Dostupné z <<http://dic.academic.ru/>>.

Словонovo [online]. Dostupné z <<http://www.slovonovo.ru/>>.